

Mieczysław Adamczyk

Katalog prasy konspiracyjnej ziemi kieleckiej w latach 1939-1945

Rocznik Muzeum Świętokrzyskiego 9, 143-189

1975

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MIECZYŚLAW ADAMCZYK

KATALOG PRASY KONSPIRACYJNEJ ZIEMI KIELECKIEJ W LATACH 1939—1945

Katalog prasy konspiracyjnej obejmuje czasopisma, które wydawane były na ziemi kieleckiej w czasie drugiej wojny światowej.

Wszystkie organizacje konspiracyjne dokonały podziału terytorialnego na regiony, zwane okręgami lub obwodami, odpowiadające w zasadzie granicom województwa, ale żaden jednakowy schemat w tej dziedzinie nie obowiązywał. Powiaty pograniczne ziemi kieleckiej „przydzielane” były przez poszczególne organizacje do różnych „województw” podziemnego państwa.

Granice terytorialne okręgów lub obwodów w strukturze organizacyjnej konspiracyjnych ugrupowań politycznych nie pokrywały się z sobą i dlatego katalog w niektórych wypadkach obejmuje czasopisma wydawane na terenach, które w obecnym podziale administracyjnym nie należą do województwa kieleckiego. W innych przypadkach nie rejestruje czasopism, które wychodziły wprawdzie na terenach obecnego województwa, lecz w okresie okupacji strukturalnie podlegały innym okręgom, znajdującym się w obrębie terytorium Generalnej Guberni.

Za podstawę do wytyczenia i zakreszenia granic terytorialnych dla opracowania katalogu prasy konspiracyjnej ziemi kieleckiej przyjęto regiony nazywane kieleckimi przez cztery organizacje: Związek Walki Zbrojnej — Armię Krajową, Stronnictwo Ludowe — Bataliony Chłopskie, Polską Partię Robotniczą — Gwardię Ludową — Armię Ludową oraz Narodowe Siły Zbrojne. Zasięg terytorialny działalności tych organizacji wojskowych i politycznych na terenach województwa kieleckiego, w nomenklaturze niemieckiej dystryktu radomskiego, przedstawiał się następująco: w podziale terytorialnym i nomenklaturze Związku Walki Zbrojnej (ZWZ), a następnie Armii Krajowej, ziemia kielecka była okręgiem posiadającym kryptonim „Jodła”.

Okręg Armii Krajowej pod kryptonimem „Jodła”¹ obejmował większą część terytorium przedwojennego województwa kieleckiego, z wyjątkiem Zagłębia Dąbrowskiego oraz powiatów: miechowskiego, olkuskiego i pińczowskie-

¹ W. Borzobochaty *Okręg Armii Krajowej „Jodła”, „Najnowsze Dzieje Polski”, t. X. Warszawa 1966, s. 116.*

go², wchodzących w skład Okręgu Kraków. Działalnością Armii Krajowej objęte były także powiaty województwa łódzkiego: konecki i radomszczański. Okręg dzielił się na pięć inspektoratów i dwanaście obwodów. Inspektorat Radom — składał się z obwodów: Radom i Kozienice. Inspektorat Kielce — składał się z obwodów: Kielce, Jędrzejów i Busko (obwód Busko obejmował powiat stopnicki i północno-wschodnią część powiatu pińczowskiego). Inspektorat Starachowice — składał się z obwodów: Iłża i Końskie. Inspektorat Sandomierz składał się z obwodów: Sandomierz i Opatów. Inspektorat Częstochowa — składał się z obwodów: Włoszczowa, Radomsko i Częstochowa (obwód Częstochowa obejmował miasto Częstochowę oraz część powiatu częstochowskiego w granicach Generalnej Guberni)³.

Okręg III Kielecki Stronnictwa Ludowego i Batalionów Chłopskich w podziale terytorialnym i nomenklaturze Stronnictwa Ludowego i Batalionów Chłopskich był, analogicznie jak w AK, okręgiem trzecim z kolei. Początkowo obejmował on teren całego przedwojennego województwa kieleckiego (z wyjątkiem południowo-zachodniej części włączonej do Rzeszy) oraz powiat konecki i opoczyński. W maju 1943 r. obwód Miechów, a na początku 1944 r. obwód Olkusz i Pińczów wydzielono z okręgu III i włączono do okręgu IV Kraków⁴. Okręg III dzielił się na piętnaście obwodów, odpowiadających terenowo powiatom: kozienickiemu, radomskiemu, iłżeckiemu, koneckiemu, opoczyńskiemu, opatowskiemu, sandomierskiemu, kieleckiemu, buskiemu (dawniejszy powiat stopnicki), pińczowskiemu, miechowskiemu, jędrzejowskiemu, włoszczowskiemu, częstochowskiemu i olkuskiemu⁵.

W podziale terytorialnym i nomenklaturze Polskiej Partii Robotniczej i Gwardii Ludowej, a następnie Armii Ludowej, ziemia kielecka była także obwodem trzecim z kolei. Trzeci obwód kielecki Polskiej Partii Robotniczej,

² W. Ważniewski *Walki partyzanckie nad Nidą 1939—1945* [w:] *Z dziejów walki podziemnej na ziemi miechowsko-pińczowskiej*, Warszawa 1969, s. 51—70, 91—94; W. Ważniewski *Zbrojny ruch oporu w powiatach Pińczów i Kazimierza 1939—1945*, maszynopis w posiadaniu ZBOWiD, Zarząd Oddziału w Kielcach, Kielce 1969, s. 5. Część powiatu pińczowskiego przyłączona została do starostwa buskiego i dlatego ścierały tu się wpływy komendy obwodu Pińczów i komendy obwodu Busko. Wzajemna rywalizacja trwała do połowy 1944 r.

³ R. Nazarewicz *Nad górną Wartą i Pilicą. PPR, GL i AL w okręgu częstochowsko-piotrkowskim w walce z hitlerowskim okupantem (1942—1945)*, Warszawa 1964, s. 5—8; B. Hillebrandt *Partyzantka na Kielecczyźnie 1939—1945*, Warszawa 1970, s. 126.

⁴ K. Banach *Z dziejów Batalionów Chłopskich. Wspomnienia, rozważania, materiały*, Warszawa 1967, s. 162; W. Gołąbek *W oddziałach Batalionów Chłopskich na Kielecczyźnie*, Warszawa 1968, s. 7; B. Hillebrandt, op. cit., s. 128 i 129.

⁵ K. Banach, op. cit., s. 34; W. Gołąbek, op. cit., s. 15; Cz. Poniecki *Organizacja i działalność Stronnictwa Ludowego ROCH na Kielecczyźnie podczas okupacji hitlerowskiej*, „Rocznik Dziejów Ruchu Ludowego”, nr 12, Warszawa 1970, s. 167—183; T. Tarnogrodzki *Ruch ludowy na Kielecczyźnie w okresie okupacji 1939—1944* [w:] *Z dziejów ruchu ludowego na Kielecczyźnie. Materiały z sesji popularno-naukowej zorganizowanej w Kielcach dnia 21—22 stycznia 1967 r. na temat powstania Ruchu Ludowego w Polsce*, Kraków 1970, s. 81—82.

Gwardii Ludowej, a następnie Armii Ludowej, obejmował większą część obszaru przedwojennego województwa kieleckiego z wyjątkiem powiatów: jędrzejowskiego, pińczowskiego, stopnickiego, miechowskiego i olkuskiego, które weszły w skład obwodu krakowskiego, oraz włączonych do Rzeszy terenów Zagłębia Dąbrowskiego. Obwód III kielecki obejmował także część przedwojennego województwa łódzkiego, a mianowicie powiaty: opoczyński, konecki, piotrkowski i radomszczański⁶. W skład obwodu kieleckiego wchodziły trzy okręgi: Radom, Kielce, Częstochowa. Okręg Radom obejmował powiaty: radomski, kozienicki, iłżecki, opatowski, sandomierski i wschodnią część opoczyńskiego. Dzielił się na jedenaście dzielnic organizacyjnych: Chotcza, Ćmielów, Drzewica, Grabów, Kozienice, Kunów, Radom, Ostrowiec, Ożarów, Starachowice i Tarłów. Okręg Kielce obejmował powiat kielecki i wschodnią część powiatu koneckiego. Dzielił się na dzielnice: Duraczów, Kielce, Końskie i Odrowąż. Okręg częstochowski obejmował powiaty: częstochowski, radomszczański, piotrkowski, włoszczowski oraz zachodnią część opoczyńskiego i koneckiego. Dzielił się na dzielnice: Częstochowa, Piotrków, Radomsko i Włoszczowa⁷.

W podziale terytorialnym i nomenklaturze Narodowych Sił Zbrojnych ziemia kielecka była okręgiem piątym z kolei. Okręg V Narodowych Sił Zbrojnych dzielił się na dwa podokręgi i obejmował następujące powiaty województwa kieleckiego: podokręg A — Kielce, w którego skład wchodziły obwody: Kielce — miasto, Kielce — powiat, Jędrzejów, Pińczów, Stopnica, Opatów i Sandomierz oraz podokręg B — Radom, do którego należały obwody: Radom, Kozienice, Iłża, Końskie i Opoczno. W roku 1943 na skutek tarć wewnętrznych dawny podokręg B (z wyjątkiem obwodu Iłża) całkowicie wydzielono z okręgu V i dołączono do okręgu VI, który obejmował wschodnią część województwa łódzkiego i zachodnią część województwa warszawskiego w granicach Generalnej Guberni⁸. Okręg V NSZ nie obejmował powiatów: włoszczowskiego, częstochowskiego, olkuskiego, zawierciańskiego i będzińskiego, które weszły w skład okręgu VIII Częstochowa — Śląsk⁹.

Nakreślone powyżej granice terytorialne głównych ugrupowań politycznych i wojskowych przyjęte zostały jako podstawa do wytyczenia terenów, stanowiących przedmiot rozważań na temat konspiracyjnej działalności wydawniczej na ziemi kieleckiej, i opracowania katalogu.

Jak już wcześniej wspominałem, katalog nie obejmuje kilku pism konspiracyjnych, które ukazywały się i wydawane były na terenach obecnego województwa kieleckiego. I tak np. na południowych terenach województwa Jędrzejów w strukturze organizacyjnej PPR i AL należał do obwodu krakow-

⁶ B. Hillebrandt, op. cit., s. 119 i 120; B. Hillebrand *Działania Gwardii i Armii Ludowej na Kielecczyźnie*, Warszawa 1962, s. 32; J. Naumiuk *Kalendarz PPR, Gwardii i Armii Ludowej w Kielecczyźnie 1942—1945*, Kielce 1962, s. 34.

⁷ R. Nazarewicz, op. cit., s. 5—8; B. Hillebrandt *Działania Gwardii i Armii Ludowej...*, s. 32.

⁸ B. Hillebrandt *Brygada Świętokrzyska NSZ*, „Wojskowy Przegląd Historyczny”, Warszawa 1964, nr 1; B. Hillebrandt *Partyzantka na Kielecczyźnie...*, s. 130; M. Moczar *NSZ i ich bojowy oddział „Brygada Świętokrzyska”*, „Po prostu” 1957, nr 19 i 20.

⁹ B. Hillebrandt *Partyzantka na Kielecczyźnie...*, s. 130.

skiego, dlatego prasa wydawana przez te ugrupowania w powiecie jędrzejowskim nie jest ujęta w katalogu. Busko, Pińczów i Miechów w strukturze organizacyjnej PPR i AL także należały do obwodu krakowskiego, dlatego prasa wydawana na tych terenach również nie znalazła się w katalogu. Wychodzący w Miechowie „Głos Miechowa”, organ Komitetu Okręgowego PPR¹⁰, oraz w Pińczowie „Tygodnik Stronnictw Demokratycznych”, organ PPR Okręgu Pińczowskiego¹¹, i inne — nie są objęte poniższym katalogiem.

Konspiracyjną prasę ludową oraz czasopiśmiennictwo Armii Krajowej i ugrupowań z nią związanych, wydawane w obwodzie pińczowskim, ujęto w katalogu dlatego, ponieważ część północno-wschodnia obwodu Pińczów należała do obwodu Busko prawie we wszystkich strukturach organizacyjnych ugrupowań politycznych i wojskowych (z wyjątkiem PPR, GL—AL), a w niektórych cały powiat znalazł się w zasięgu ich działalności kieleckiej (np. NSZ). W ramach katalogu nie znalazły także miejsca czasopisma konspiracyjne reprezentujące Stronnictwo Ludowe i Bataliony Chłopskie XI obwodu Miechów oraz XV obwodu Olkusz z podanych wyżej przyczyn. Czasopisma konspiracyjne wydawane na terenach powiatów: opoczyńskiego, radomszczańskie, miechowskiego i piotrkowskiego, katalog obejmuje wówczas, gdy tereny te wchodziły w zasięg działalności konspiracyjnej poszczególnych ugrupowań.

W wyniku przyjęcia i konsekwentnego stosowania powyższych zasad, w katalogu zarejestrowano tylko część prasy z powiatów pogranicznych, nie daje on więc pełnego obrazu prasy poszczególnych powiatów, co może być poczytane za mankament. I tak np. katalog zawiera z powiatu pińczowskiego prasę Armii Krajowej, a nie uwzględnia prasy PPR, GL—AL tego regionu. Wydaje się jednak, że włączenie całej prasy tych powiatów do katalogu prasy ziemi kieleckiej może wzbudzić uzasadnione sprzeciwy. Sprawę „przynależności” prasy z tych terenów do Kielecczyny należy uznać za otwartą i dyskusyjną.

Ramami chronologicznymi katalogu są pierwsze i ostatnie dni okupacji niemieckiej na danym terenie ziemi kieleckiej.

Historiografia na temat lokalnej prasy i publicystyki konspiracyjnej jest niezwykle uboga, a dzieje czasopiśmiennictwa na Kielecczynie to szczególnie zaniedbany temat w historii ziemi kieleckiej, na co zwróciła już uwagę w swym artykule Alina Słomkowska¹². Brak dotąd większych monografii poświęconych historii prasy na ziemi kieleckiej.

Ukazały się tylko dwa artykuły poświęcone prasie konspiracyjnej na ziemi kieleckiej dotyczące prasy PPR, GL—AL, KRN oraz „Odwetu”¹³. Opublikowane liczne monografie historyczne, związane z ruchem oporu na Kielecczynie, oraz publikacje o charakterze referatowym, wydane z okazji jubileuszowych

¹⁰ L. Dobroszycki *Centralny katalog polskiej prasy konspiracyjnej 1939—1945*, Warszawa 1962, poz. 219, s. 75.

¹¹ Archiwum Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej w Kielcach (AKW PZPR), *Relacja Władysława Jaworskiego*, syg. 82.

¹² A. Słomkowska *Prasa i działalność propagandowa PPR, GL i AL na Kielecczynie*, „Wojskowy Przegląd Historyczny”, R. XVI, nr 2/57, Warszawa 1971, s. 85.

¹³ A. Słomkowska, op. cit., s. 85—108; P. Sierant *Zarys dziejów konspiracyjnego pisma „Odwet”*, „Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego”, t. VI, z. 1., Wrocław, Warszawa, Kraków 1967, s. 202—244.

rocznic, nie poruszają tematu prasy i wydawnictw konspiracyjnych lub traktują go fragmentarycznie i marginesowo. W ostatnim piętnastoleciu ukazało się sporo literatury pamiątkarskiej związanej z walką zbrojną z okupantem na ziemi kieleckiej. Wspomnienia te stanowią bogate źródło dla badań nad okresem okupacji, a zwłaszcza ruchu oporu. Na ogół jednak nie zajmują się one prasą i działalnością wydawniczą w konspiracji. Przeważnie tylko zawierają pojedyncze zdania lub lakoniczne wzmianki na temat niektórych pism. Warto przy tym dodać, że w relacjach gromadzonych w państwowych i partyjnych archiwach także dominuje tematyka walki zbrojnej z okupantem, na temat prasy zaś można znaleźć tylko nieliczne wzmianki¹⁴.

Do chwili obecnej nie ma monografii, która ujmowałaby zagadnienie całościowo i zawierała możliwie pełny wykaz kieleckiego czasopiśmiennictwa konspiracyjnego wszystkich ugrupowań politycznych i wojskowych. Taką pozycją natomiast może pochwalić się województwo lubelskie, jest nią monografia napisana przez Zbigniewa Jerzego Hirsza¹⁵.

Niniejszy katalog jest pierwszą próbą opracowania pełnej bibliografii prasy konspiracyjnej na ziemi kieleckiej.

Dotychczasowe katalogi J. Nowaka¹⁶, A. Przygońskiego¹⁷ i L. Dobroszyckiego¹⁸ zawierają niepełne zestawienie tytułów, niekompletne dane dotyczące prasy konspiracyjnej wydawanej na terenach Generalnej Guberni i dotyczą tylko niektórych organizacji politycznych. Katalog J. Nowaka ukazuje jedynie bibliografię ludowej prasy konspiracyjnej. A. Przygoński podał noty bibliograficzne, dotyczące wyłącznie prasy konspiracyjnej PPR i GL—AL oraz KRN. *Centralny katalog polskiej prasy konspiracyjnej 1939—1945* L. Dobroszyckiego wraz z uzupełnieniem *Zaginiona prasa konspiracyjna z lat 1939—1945*¹⁹ nie zawiera wszystkich tytułów prasy poszczególnych ugrupowań politycznych i wojskowych, a zwłaszcza nie obejmuje w całości prasy lokalnej. *Centralny*

¹⁴ M. Sołtysiak *Chłopcy „Barabasza”*, W-wa 1971, s. 48; M. Moczar *Barwy walki*, wyd. XI, Warszawa 1970, s. 215; Władysław Zapora-Kowalski *Przez dukty i przesieki*, Warszawa 1971, s. 246; J. Jarosz *Ze wspomnień dowódcy okręgu GL i AL*, Warszawa 1962, s. 13; M. Janic *Idą partyzanci*, Warszawa 1970, s. 70—71; E. Simbierowicz *Z leśnych mgieł*, Warszawa 1968, s. 14—15; Wł. Rogala *Ich walka*, Warszawa 1965, s. 145; W. Skorek *Szlak bojowy choteckich gwardzistów* [w:] *Chotcza walczy*, opr. W. Rogala, Warszawa 1963, s. 90—91; T. Orkan-Łęcki *Nad wierną rzeką*, Warszawa 1970, s. 26, 32; G. Biskupski *Chłopcy z ostrowieckich lasów*, Warszawa 1970, s. 34 i 35; J. Pawlak *Organizacja i działalność obwodu kozienickiego AK w latach 1939—45*; Cz. Poniecki, op. cit., s. 165, 166; J. Abramczyk *Partyzanci z Kozienickiej Puszczy*, Łódź 1971, s. 53, 118; E. Wiślicz-Iwańczyk *Echa Puszczy Jodłowej*, Warszawa 1969, s. 92, 124.

¹⁵ Z. Hirsz *Lubelska prasa konspiracyjna 1939—1945*, Lublin 1968.

¹⁶ J. Nowak *Materiały źródłowe do historii polskiego ruchu ludowego 1939—1945*, t. IV, Warszawa 1966.

¹⁷ A. Przygoński *Prasa konspiracyjna PPR*, Warszawa 1966.

¹⁸ L. Dobroszycki *Centralny katalog polskiej prasy konspiracyjnej 1939—1945*, Warszawa 1962.

¹⁹ L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna z lat 1939—1945*, „Najnowsze Dzieje Polski”, t. VII, Warszawa 1963.

katalog został opracowany prawie wyłącznie na podstawie warszawskich zbiorów archiwalnych i bibliotecznych, bez kwerendy w archiwach, bibliotekach i muzeach regionalnych. Katalog J. Nowaka nie podaje informacji o zachowanych egzemplarzach, natomiast A. Przygoński, jak sam stwierdza we wstępie do katalogu, podał informacje o zachowanych egzemplarzach na podstawie *Centralnego katalogu polskiej prasy konspiracyjnej*²⁰.

Wyżej wymienione katalogi nie uwzględniają wszystkich konspiracyjnych kieleckich organów prasowych poszczególnych organizacji politycznych. L. Dobroszycki podaje łącznie dziewięćdziesiąt tytułów prasy konspiracyjnej wydawanej na ziemi kieleckiej. J. Nowak opracował bibliografię dwudziestu czterech tytułów kieleckiej konspiracyjnej prasy ludowej, a A. Przygoński podał noty informacyjne dla dwudziestu tytułów reprezentujących regionalne organy prasowe PPR, GL—AL i konspiracyjne Rady Narodowe.

Autorzy artykułów, którzy opublikowali dane dotyczące czasopiśmiennictwa konspiracyjnego na ziemi kieleckiej, podali cyfry zaniżone, twierdzą bowiem, że na Kielecczyźnie można doliczyć się ogólnie tylko 38 lub 50 tytułów pism. M. Jastrzębiec w artykule *Polska prasa podziemna* podaje, że na Kielecczyźnie wychodziło 38 pism konspiracyjnych²¹, J. Kucia wymienia pięćdziesiąt²², a B. Hillebrandt podaje łącznie 29 pism konspiracyjnych²³.

Na zjeździe delegatów Związku Pracowników Prasy Podziemnej w dniu 29 czerwca 1947 r. poseł M. Arczyński, ps. „Marek”, podał zestawienie ilościowe pism konspiracyjnych wydawanych w Polsce w latach 1939—1945, uwzględniając w nim ilość pism wychodzących w poszczególnych województwach²⁴. Dla Kielecczyzny cyfrowe zestawienie wygląda następująco:

	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
w Kielecczyźnie	1	2	4	1	1	1	1
w Radomskiem	2	7	8	9	4	8	—

Wszystkie przytoczone wyżej liczby nie odzwierciedlają stanu faktycznego, a tym samym nie odpowiadają prawdzie, i dlatego należy przypuszczać, że zostały podane bez specjalnych badań, kwerendy i głębszej analizy naukowej. Do chwili obecnej nie podano nigdzie przynajmniej przybliżonej liczby, która odzwierciedlałaby całokształt konspiracyjnej działalności publicystycznej na ziemi kieleckiej. Niżej zamieszczona tabela przedstawia ilość tytułów prasy konspiracyjnej wydawanych na ziemi kieleckiej w poszczególnych latach.

Katalog prasy konspiracyjnej ziemi kieleckiej obejmuje 122 tytuły pism konspiracyjnych zachowanych w zbiorach publicznych i prywatnych na terenie województwa kieleckiego oraz w archiwach i bibliotekach warszawskich. Warto nadmienić, że katalog J. Hirsza zawiera tylko 104 pozycje pism konspira-

²⁰ A. Przygoński, op. cit., s. 97.

²¹ M. Jastrzębiec *Polska prasa podziemna*, „Tygodnik Powszechny” 1947, nr 42.

²² J. Kucia *Zbiór tajnej prasy okupacyjnej w zasobie Archiwum Państwowego w Krakowie*, „Archeion”, nr IV, Warszawa 1971, s. 69.

²³ B. Hillebrandt *Partyzantka na Kielecczyźnie 1939—1945...*, s. 35.

²⁴ T. Głowacki *Prasa podziemna w okresie okupacji hitlerowskiej*, „Prasa Polska” 1947, nr 2—3.

cyjnych wydawanych na Lubelszczyźnie. Tym samym istnieje podstawa do twierdzenia, że najwięcej pism lokalnych w okresie okupacji ukazywało się na ziemi kieleckiej oraz że po Warszawie Kielecczyzna stanowiła największy ośrodek wydawniczy prasy konspiracyjnej.

W katalogu ustalono dane dotyczące kilkunastu nowych tytułów, których nie wymieniają dotychczasowe katalogi, rozbudowano także noty bibliograficzne poszczególnych tytułów. Poprawiono lub ustalono właściwe miejsce i czasokres wydania, wydawcę i określono zespoły redakcyjne dla kilkudziesięciu pozycji. Rozszerzono informację o zachowanych egzemplarzach dzięki przeprowadzonej kwerendzie w archiwach, bibliotekach, zbiorach prywatnych i muzeach regionalnych województwa kieleckiego. Opisu wszystkich dostępnych wydawnictw dokonano na podstawie autopsji egzemplarzy. Informacje opisowe, których nie było w dotychczasowych katalogach, oparto na wspomnieniach, pamiętnikach, prasie i relacjach. Ważnym źródłem informacji były egzemplarze zachowanych pism konspiracyjnych. Zebrano także szereg autoryzowanych relacji byłych uczestników ruchu oporu, wydawców, redaktorów, drukarzy i kolporterów na terenie województwa kieleckiego. Katalog uwzględnia pisma wydawane przez różne stronnictwa, organizacje i ugrupowania polityczno-wojskowe. Wachlarz polityczny prasy podziemnej na Kielecczyźnie był bardzo szeroki, od prasy PPR i pism lewicy socjalistycznej (Robotnicza Partia Polskich Socjalistów) do prasy faszystowskiej typu Obozu Narodowo-Radykalnego — Szaniec. Na ziemi kieleckiej najwięcej pism związanych było z Armią Krajową (45 tytułów). Drugą najliczniejszą grupę stanowiły pisma związane z SL—BCh (30 tytułów). Trzecią grupę tworzyły periodyki związane z PPR, GL—AL i KRN (20 tytułów). Czwarta grupa obejmowała pisma związane z Narodową Demokracją, ONR i NSZ (11 tytułów). Różne drobne organizacje wydawały łącznie 16 pism, z których najważniejszy był „Odwet”, ukazujący się w latach 1940—1944.

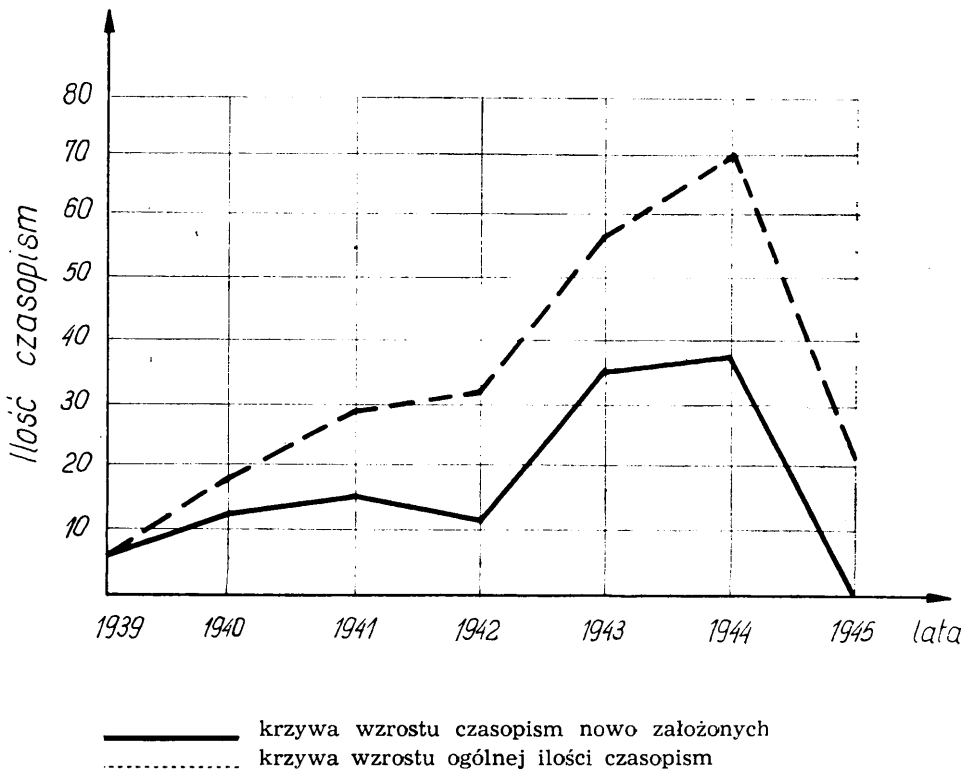
ROZWÓJ PRASY KONSPIRACYJNEJ ZIEMI KIELECKIEJ W LATACH OKUPACJI

Rok wydania	Ilość czasopism nowo założonych	Stan ogólny czasopism
1939	6	6
1940	14	20
1941	16	30
1942	11	33
1943	35	57
1944	37	70
1945	—	21

Dynamikę rozwoju ilościowego czasopism konspiracyjnych w Kieleckiem charakteryzuje tablica oraz wykres pokazujący krzywą wzrostu czasopism konspiracyjnych ziemi kieleckiej. W tablicy tej nie ujęto 3 pism z powodu bra-

ku danych, dotyczących daty powstania. Analizując krzywą wzrostu czasopism widzimy, że w roku 1942 ilość nowo założonych czasopism w stosunku do roku 1941 jest mniejsza, a dopiero od roku 1942 gwałtownie wzrasta. Przyczyną tego stanu rzeczy były represje i masowe aresztowania, przeprowadzone przez gestapo na terenie Radomia i Kielc²⁵. W wyniku zastosowanych represji szereg kolporterów, redaktorów pism i osób związanych z wydawnictwami zostało aresztowanych lub musiało zmienić swoje miejsce zamieszkania, co z kolei było przyczyną upadku pisma.

WZROST LICZBY CZASOPISM ZIEMI KIELECKIEJ W OKRESIE OKUPACJI

²⁵ Wojskowy Instytut Historyczny, syg. III/49/59, *Relacja Felicjana Zaremby*; *Relacja Felicjana Zaremby* w posiadaniu autora; *Relacja Heleny Domańskiej-Krakowskiej* w posiadaniu autora.

W latach 1943—1944 PPR, GL—AL i KRN rozwijały aktywną działalność wydawniczą na ziemi kieleckiej. Gwałtowne pojawienie się nowych tytułów gazet konspiracyjnych w roku 1943 należy tłumaczyć wzrostem wpływów Polskiej Partii Robotniczej i Gwardii Ludowej, przeciwko którym rozpoczęto nagonkę w prasie całego obozu prolondyńskiego i skrajnie reakcyjnego podziemia. Spowodowało także zwiększenie nakładów istniejących czasopism i organizowanie nowych wydawnictw, polemizujących lub zwalczających PPR.

W toku zbierania materiałów do katalogu autor napotkał na liczne trudności. Zarówno w archiwach centralnych, jak i kieleckich nie ma kompletów prasy konspiracyjnej. W zasadzie w bibliotekach znajdują się tylko pojedyncze egzemplarze. Wiele pism jest jeszcze w rękach prywatnych posiadaczy. Prasa konspiracyjna nie podaje miejsca wydania lub podaje celowo inne, nie podaje także nazwisk redaktorów, autorów czy nakładu. Układ w katalogu jest alfabetyczny. Każda pozycja katalogowa składa się z czterech zasadniczych części:

- 1 — nota bibliograficzna
- 2 — zestawienie zachowanych egzemplarzy
- 3 — wykaz czasopism w zbiorach publicznych i prywatnych
- 4 — źródło stanowiące podstawę zapisu.

W dotychczasowych katalogach noty bibliograficzne zamykają się w granicach od 7 do 10 danych. *Katalog prasy konspiracyjnej ziemi kieleckiej* w nocie bibliograficznej zawiera 16 następujących elementów: tytuł, podtytuł, emblemat i hasło występujące w winiecie pisma, wydawcę i miejsce wydania, format i technikę wykonania, czasokres wydawania, nakład, ilość wydanych numerów, redaktor naczelny oraz dane dotyczące zespołu redakcyjnego. Po nocie bibliograficznej podano zestawienie zachowanych egzemplarzy z poszczególnych lat. Numery egzemplarzy oddzielono przecinkami. Nieco niżej umieszczono wykaz czasopism znajdujących się w zbiorach publicznych i prywatnych. Na końcu każdej pozycji katalogowej podano źródła, stanowiące podstawę zapisu.

Znak zapytania (?) przy miejscu lub roku wydania oznacza brak wiarygodnych źródeł. Wyszczególnione elementy noty bibliograficznej występują w katalogu w sposób niejednorodny, w zależności od zebranych o piśmie informacji.

Przy zbieraniu materiału do katalogu zgromadzono wiele wiadomości dotyczących charakterystyki zawartości treściowej pism konspiracyjnych. Dane te nie zostały uwzględnione, gdyż uznano, że jest to temat wymagający odrębnego opracowania. Autor żywi nadzieję, że opublikowanie katalogu wywoła dyskusję współpracowników i redaktorów prasy konspiracyjnej na ziemi kieleckiej oraz liczy na uzupełnienia i uściślenia.

PRASA KONSPIRACYJNA ZIEMI KIELECKIEJ 1939—1945

„ANTENA POLSKA”

Pismo Okręgowej Delegatury Rządu. Miejsce wydania: Radom—Kielce. Powielane na podstawie nasłuchów radiowych i przedruków z centralnych pism Delegatury Rządu. Ukazywało się w roku 1942. Dziennik.

Zachowane egzemplarze — 1942: b. nr (11 VIII, 12 VIII).

AMSW — 1942: b. nr (11 VIII, 12 VIII).

L. Dobroszycki *Centralny katalog polskiej prasy konspiracyjnej 1939—1945*, Warszawa 1962, poz. 18, s. 28; B. Hillebrandt *Podziemna walka z okupantem w Kielcach i powiecie kieleckim w latach 1939—1945*, maszynopis w posiadaniu ZBOWiD, Zarząd Oddziału Kielce 17 X 1971, s. 5.

„BĄDŹ GOTÓW”

Kontynuacja pisma „Wiadomości Radiowe”. Od dnia 1 XI 1942 zmieniono tytuł na „Walka o Nową Polskę”. Pismo Stronnictwa Ludowego obwodu Opatów. Powielane było w Ruszkowie, w pow. opatowskim, w budynku Tomasza Kozła. Wydawane od marca 1941 do listopada 1942. Tygodnik. Pierwszy numer ukazał się 1 III 1941, ostatni 30 XI 1942. Nakład sięgał około 150 egzemplarzy. Wyszło 48 numerów o objętości od 2—4 stron. Redaktorem naczelnym pisma był Władysław Zawiejski „Łada”. Współpracował z Czesławem Koziółem, który był technikiem powielania i łącznikiem kolportażu.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

J. Nowak *Materiały źródłowe do historii polskiego ruchu ludowego 1939—1945*, t. IV, Warszawa 1966, s. 563 i 564.

„BIULETYN INFORMACYJNY”

Pismo Armii Krajowej na podobwód Powiśle, Opatów i Ostrowiec. Powielane było w Ostrowcu Świętokrzyskim, w budynku Mostowiczów. Format A4. Wydawane od 1941 do 1944 r. Ukazywało się trzy razy w tygodniu. W roku 1942 nakład wynosił 2400 egzemplarzy jednokartkowych. Redaktorem naczelnym pisma był Stanisław Jeżowski „Grabowy”, „Cis” z Ostrowca Świętokrzyskiego, po zadenuncjowaniu Jeżowskiego pod koniec 1944 r. redaktorem został Władysław Mostowicz „Polak”. W zespole redakcyjnym pracowali Władysław Mostowicz, „Kosiarz-Rwacz” wraz z żoną, Czubiński, Kostrzewski oraz ukrywający się inżynier pochodzenia żydowskiego wraz z żoną (nazwiska nie ustalono).

Zachowane egzemplarze — 1944: 61, 63, 101, 103, 107, 108, 109, 110, 113, 114, 131, 132, 178, 181, 187, 188, 190, 191, 193, 194, 197, 202, 204, 206, 210, 215.

MR-O — 1944: wszystkie wyżej wymienione numery.

Relacja Stanisława Jeżowskiego zarejestrowana na taśmie magnetofonowej, Muzeum Regionalne w Ostrowcu (bez nru inw.); *Relacja Jana Pękalskiego z okresu okupacji 1939—1945, dotycząca działalności AK na terenie Cmielowa*, Muzeum Regionalne w Ostrowcu (bez nru inw.), s. 4 i 21; *Relacja Henryka Pięćcińskiego* w posiadaniu autora.

„BIULETYN INFORMACYJNY”

W winiecie pisma hasło: „Śmierć niemieckim najeźdźcą! [!] — Niech żyje Polska”. Pismo konspiracyjnej Wojewódzkiej Rady Narodowej w Kielcach. Powielane było w Rytwianach w pow. sandomierskim. Format: 30,2 cm × 21,7 cm (podaję wymiary nr 3 i 4. Numer 1 miał format mniejszy). Wydawane było w drugiej połowie 1944. Ukazywało się nieregularnie. Pierwszy numer wyszedł 28 VIII 1944. Redaktorem naczelnym pisma był Jan Aleksander Król „Różan”. Do zespołu redakcyjnego wchodził: Józef Ozga-Michalski „Głownia” i Stefan Dybowski „Bandos”.

Zachowane egzemplarze — 1944: 3, 4.

MŚ-K — 1944: 3, 4.

A. Przygoński *Prasa konspiracyjna PPR*, Warszawa 1966, poz. 15, s. 104; J. Pawłowicz *Z dziejów konspiracyjnej KRN*, Warszawa 1961, s. 213; A. Weber *Podziemne Rady Narodowe w walce o Polskę Ludową*, Warszawa 1954, s. 61; M. Malinowski i inni *Publicystyka konspiracyjna PPR 1942—1945*, Warszawa 1962, t. 1, s. 311; J. Naumiuk *Początki Władzy Ludowej na Kielecczyźnie*, Lublin 1969, 32—35; „Słowo Ludu” 1972, nr 12/7705.

„BIULETYN INFORMACYJNY ŁÓDZKIEJ WOJEWÓDZKIEJ RADY NARODOWEJ”

W podtytule hasło: „Organ Krajowej Rady Narodowej”. Pismo konspiracyjnej Wojewódzkiej Rady Narodowej w Łodzi. Wydawane było we wsi Ojrzeń w pow. radomszczańskim, a od sierpnia 1944 w Częstochowie w lokalu Heleny Rakówny przy ul. Olsztyńskiej. Powielane. Format: 30,5×22 cm, objętość 4 strony. Ukazywało się w drugiej połowie 1944 r. Pierwszy numer wydano 30 VII 1944 r. Wyszedł tylko jeden numer pisma. Następne numery ukazywały się pod zmienionym tytułem, jako „Informator Łódzkiej Wojewódzkiej Rady Narodowej” (zob. pod „Informator Łódzkiej Wojewódzkiej Rady Narodowej”). Redaktorem naczelnym był Jan Kocioł „Dąb”.

Zachowane egzemplarze — 1944: 1.

CAW — 1944: 1. CA KC PZPR — 1944: 1 (fotokopia).

L. Dobroszycki, op. cit., poz. 59, s. 40; A. Przygoński, op. cit., poz. 18, s. 105; M. Janikowski *Ostatni grosz [w:] Czas wielkiej próby. Wspomnienia bojowników o Ojczyznę Ludową 1939—1945*, Warszawa 1969, s. 388; CA KC PZPR, *Mieczysław Janikowski*, t. os. 2426.

„BIULETYN RADY NARODOWEJ MIASTA CZĘSTOCHOWY”

Pismo konspiracyjnej Miejskiej Rady Narodowej w Częstochowie. Powielane było w Częstochowie przy ul. Batorego 11 A. Wydawane w opraciu o środki techniczne „Głosu Częstochowy”, w mieszkaniu Edwarda Bekusa oraz w lokalu Heleny Rakówny przy ul. Olsztyńskiej. Wydawane od września 1944 do stycznia 1945 r. Początkowo wychodziło nieregularnie, później jako tygodnik. Pierwszy numer ukazał się 1 września 1944 r., ostatni 14 stycznia 1945 r. Ogólnie wydano 15 numerów pisma. Zespół redakcyjny w składzie: dr Jan Wolański „Janek”, Roman Grzymowicz „Karol”, Edward Bekus „Bartek”.

Zachowane egzemplarze — 1944: b. nr (1 IX, 1 XI), 8—12; 1945: 1(13), 3(15).

CA KC PZPR — 1944: b. nr (1 IX, 1 XI), 8—12; 1945: 1(13), 3(15). CAW — 1944: b. nr (1 IX); 1945: 1(13), 3(15).

L. Dobroszycki, op. cit., poz. 79, s. 44; A. Przygoński, op. cit., poz. 26, s. 109; A. Weber, op. cit., s. 7661; J. Pawłowicz, op. cit., s. 220; M. Malinowski i inni *Publicystyka konspiracyjna...*, op. cit., s. 314; M. Malinowski i inni *Publicystyka konspiracyjna PPR 1942—1945*, Warszawa 1967, t. 3, s. 593, 611, 616; M. Janikowski, op. cit., s. 388; CA KC PZPR *Mieczysław Janikowski*, t. os. 2426.

„BÓJ ARMII LUDOWEJ”

Pismo dowództwa 6 i 7 rejonu AL, obwodu radomsko-kieleckiego. Powielane było we wsi Krzywda w pow. kozienickim w zabudowaniach Markowskiego oraz w Karczunkach u Bronisława Szymańskiego, następnie we wsi Kijanka w pow. lipskim w domu Szewczyka. Format: A4, objętość 4 do 6 stron. Wydawane od wiosny do końca lipca 1944 r. Wychodziło nieregularnie. Pierwszy numer ukazał się wiosną 1944, ostatni w końcu lipca 1944 r. Nakład ważył się w granicach 250—300 egzemplarzy. Wyszło 30 numerów. Redaktorem naczelnym był Stefan Pietrusiński „Albert” z Radomia oraz Władysław Rogala „Władek”. W zespole redakcyjnym pracowali: Władysław Skorek „Gruszka”, Stanisław Filipiak „Chotna”, Stanisław Gawroński „Siejba-Nit” i Władysława Wojniecka.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

A. Przygoński, op. cit., poz. 29, s. 110 i 111; A. Słomkowska, op. cit., s. 105 i 106. *Relacje Stanisława Gawrońskiego w posiadaniu autora. W. Sulewski Partyzanci na powstańczych szlakach*, Warszawa 1962, s. 155; „Słowo Ludu” 1972, nr 12/7705; *Z dziejów ziemi kieleckiej 1918—1944*, Warszawa 1970, s. 112; *Z dziejów walk partyzanckich na Kielecczyźnie. Materiały z seminariów historycznych*, Kielce 1971, s. 16.

„CHŁOPI”

Kontynuacja pisma „Znak”. Następnie zmieniono tytuł pisma na „Żniwo”. Pismo Stronnictwa Ludowego w obwodzie Pińczów. Kolportowane na powiat pińczowski, buski i miechowski. Powielane we wsi Sielec w pow. pińczowskim w mieszkaniu Piotra Soji. Wychodziło w latach 1943 i 1944. Tygodnik. Redaktorem naczelnym pisma był Jan Aleksander Król. W zespole redakcyjnym pracowali Jan Madej, Stefan Dybowski, Pietrzyk i Władysław Odrobina.

Zachowane egzemplarze — 1943: 57, 59.

KHRL — 1943: 57, 59.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 109, s. 49; J. Nowak, op. cit., s. 564; Cz. Poniecki *Organizacja i działalność Stronnictwa Ludowego ROCH na Kielecczyźnie podczas okupacji hitlerowskiej*, „Rocznik Dziejów Ruchu Ludowego”, nr 12, Warszawa 1970, s. 166; A. Korzycki *SL-Woła Ludu*, Warszawa 1962, s. 36.

„CHŁOPSKA DROGA”

Pismo Stronnictwa Ludowego w obwodzie Opatów. Kolportowane na teren powiatu opatowskiego, częściowo sandomierskiego i iłżeckiego. Powielane we wsi Ruszkowiec w pow. opatowskim w mieszkaniu Stanisława Dobosza. Wydawane było od listopada 1943 do sierpnia 1944 r. Miesięcznik. Numer pierwszy ukazał się 1 XI 1943, ostatni 1 VIII 1944 r. Nakład wahał się w granicach 200—250 egzemplarzy. Ogólnie wyszło 9 numerów pisma. Redaktorem naczelnym pisma był Mieczysław Biernat „Artur”. W zespole redakcyjnym pracowali Edward Machałek „Technik” — technik powielania, i inni.

Zachowane egzemplarze — 1944: 4(5), 7(8).

KHRL — 1944: 4(5), 7(8).

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 112, s. 50; J. Nowak, op. cit., s. 565; S. Jagiełło i inni *Bataliony Chłopskie*, Warszawa 1964, s. 217; Cz. Poniecki, op. cit., s. 116.

„CHŁOPI IDĄ”

Pismo Stronnictwa Ludowego i Batalionów Chłopskich w obwodzie Sandomierz. Drukowane było w Świątnikach w pow. sandomierskim w bunkrze pod oborą Czesława Dobka. Drukarnię pedałową dla wydawnictwa zdobył oddział partyzancki BCh Mieczysława Wałka „Salerno”. Ukazywało się w okresie od czerwca do lipca 1944 r. Pismo o częstotliwości dekadowej. Redaktorem naczelnym był Marian Forc, zastępcą Roch Kostrzewa „Róża”.

Zachowane egzemplarze — 1944: 22, 25 (numeracja fikcyjna).

KHRL — 1944: 22, 25.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 110, s. 50; J. Nowak, op. cit., s. 546; Cz. Poniecki, op. cit., s. 166.

„CHŁOPSKI SYGNAŁ”

Pismo Stronnictwa Ludowego w obwodzie Opatów. Powielane we wsi Zawada w pow. opatowskim. Ukazywało się od stycznia 1943 do grudnia 1944 r. Zasadniczo wychodziło jako miesięcznik, niekiedy dwutygodnik. Numer pierwszy wydano w styczniu 1943 r., ostatni 10 XII 1944 r. Nakład od 300—500 egzemplarzy. Wyszło łącznie 16 numerów. Redaktor naczelny: Józef Bińczak „Ziemowit”.

Zachowane egzemplarze — 1944: 1,4.

KHRL — 1944: 1, 4.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 116, s. 50; J. Nowak, op. cit., s. 565; S. Jagiełło i inni *Bataliony Chłopskie...*, s. 234; Cz. Poniecki, op. cit., s. 166.

Nr 33
Rok V

PRAWDA POLSKA

Sobota
2. 9. 1944

W rocznicę w zęśniową

Od 1 września 1939 roku podły pierwsze strzały nie wielu z nas zdawało sobie sprawę, że rozpoczyna krwawa i smutną walkę, w której zwycięstwo zupełnym samozaparciem i obrzydnymi ofiarami zdobywać sobie będzie trzeba. Ale już wkrótce wiedzieli wszyscy, że jak potężnym i jak wielką przemocą siły dysponującym wrogiem prowadzimy zmagania. Mimo to ani na chwile w walce nie zatrzymaliśmy się.

Światło czyny orzec polskiego w kraju i na całym świecie okryły niesmiertelną chwałą żołnierza polskiego. Przez Weserplatte i Kutno po waleczną do ostatniego natofu Warszawę pokazyliśmy Niemcom, jak Polacy bronią swej ziemi. A potem, gdy los kazał, na wszystkich światach się pobojowiskach, biliśmy Niemców pod Narvikiem i Gazallą, w Monte Cassino i Anconie, nad Anglią i koło Falaise. Mstwem i odwagą zdobyliśmy umiowanie wszystkich walczących o wolność narodów i podziw wrogów.

Leż w większy jeszcze podziw wywołała nieugięta postać całego narodu polskiego. Mimo niebawmego w dziejach terroru jak zbrodniczy najazda rozciął na zleniach polskich, nikt nie próbował wystrząsnąć się z naciętego pań obowiązków bezwzględnej walki z Niemcami. Przedstawiając nam, jakże dotarliśmy wszystkich bez wyjątku.

Wolność w skutku także ujednoczenie myśli i pragnień w całym narodzie, jakiego dzieła Polski nigdy nie potowały. Nienawistę do wroga i umiowanie wolności stały się tak powszechne, że na ich gruncie wytrysła wspaniała podziemna organizacja państwa, prowadząca swe prace bez względu na okupanta i znajdującą posłuch u wszystkich Polaków. Dzisiaj, gdy w walczącej poraz wódry hitlerskiej Warszawie nastąpiło ugniewienie polskich władz podziemnych, można powiedzieć pewne dane, obrazujące nasz obrzydliwy wysiłek waleczny.

Z liczno obowiązanych porzątkowo a samodzielnie powstałych związków wojskowych drogą waleczności i ujednoczenia stworzona została Armia

Krajowa, która nie dawno została uanana przez alianców za część składową Polskich Sił Zbrojnych, dzięki swej znakomitej postawie i nieugiętej walce w Warszawie. W szereгах jej znaleźli się wszyscy Polacy pragnący Polski prawdziwie niepodległej i niezawisłej. Armia Krajowa przygotowała do powstania i wyszkoliła tysiące żołnierzy Podległa, którego Naczelnego Wodza z jego poleceń nie zrywa się przez wkroczeniem wojskami sowieckimi do boju, dowodząc wyjątkowymi, kto jest prawdziwym gospodarzem ziemi polskiej. Żołnierz polski, walczący w szeregach Armii Krajowej jest symbolem twardego oporu narodu polskiego, który przez pięć lat walczył o uzyskanie pełnej suwerenności państwowej i nigdy walczyć o nią nie przestanie.

Przez siły zbrojne stworzony został w podziemnych warunkach aparat administracyjny, gotów w stosownej chwili objąć władzę na terenach oswobodzonych. Pozostaje on pod kierownictwem delegata Rządu, będącego zarazem wiceprezidentem rządu polskiego. Linia polityczną utrzymuje Rada Jedności Narodowej, skupiająca przedstawicieli największych stronnictw polskich i reprezentująca prawdziwe dążenia społeczeństwa Narodu polski, mimo pięcioletniej okupacji i metylko prowadzić niezachwianą walkę z Niemcami, ale uwolnić również i swój kraj.

Dzisiaj, kiedy po pięciu latach walki z Niemcami, możemy spojrzeć z dumą na przeszłość i jutro. Wierzymy bowiem doświadczenie, że nie ma siły, która nie podległa, mimo wieloletniego terroru przyniosła zwycięstwo. Nie lekaliśmy się walki, gdy chodziło o naszą wolność i zawsze jej bronić będziemy. Niech świadczą nam o tym Warszawa!

Składając hołd poległym w ciągu tych trudnych pięciu lat stwierdzamy, Ofiara Waszego życia nie poszła na marne. Polska powstaje do niepodległego życia, i będzie silna, niezawisła i sprawiedliwa, bo zawsze gotowiśmy oddać wszystko dla Niej!

Warszawa walczy

Komunikat gen. Bora z dn. 31 sierpnia. Sytuacja naogół bez poważniejszych zmian. Walki o niestabilnym nasileniu. Na Starym Mieście wycofaliśmy się z kilku wysuniętych pozycji.

Depesza radiostacji „Błyskawica”. W rejonie Cytadeli czyniona działalność patroli niemieckich. Sytuacja na Starym Mieście poważna.

Walki na ul. Świętojańskiej. Nieprzyjaciel zajął część Ratusza. W terenach poza Warszawą trwają lananki ludności na roboty fortyfikacyjne nad Wisłą.

Urządowa Prasowa Agencja Niemiecka donosi, że samoloty niemieckie bombardowały bandy polskie w Warszawie.

Przemówienie premiera Mikołajczyka

W piątek po południu prem. Mikołajczyk wygłosił przemówienie radiowe do Warszawy o następującej treści:

Ludu Warszawy! Wiem, że są chwile w życiu narodów, kiedy milkie i szczyt i nie czas jest na przypominanie obowiązków. Wiem, że walczyć i chorować, wytrwać, lub zginąć. Wiem, że darczyć miłość walczyć, czygo dowodem było, że nawet teraz w potęgę krywy i zawoju realizację

sę na jedynym celu uchwycenia przyłóża mojej przepowiedni w sprawie stosunków polsko-sowieckich. Dalekie tym także świadectwo pełnej dojrzałości politycznej, wiedzcie, że Rząd Polski, cte skapitulować i nie pozwoli na to, no y zostało w zupełna niepodległość i suwerenność państwa polskiego. Dlategoje Wam w tej próbie poważki sytuacji

Stwierdzam, że biorę współodpowiedzialność za

„CHROBRY SZLAK”

W podtytule: „Organ Zjednoczonych Grup Narodowych” (od nru 7 z dnia 24 VII 1943 r.). Na niektórych egzemplarzach występuje hasło: „Wszystko dla sprawy narodowej przez lud świadomy i samodzielny”. Emblemat: miecz piastowski nałożony na tytuł pisma. Pismo Obozu Narodowo-Radykalnego Szaniec i Narodowych Sił Zbrojnych. Drukowane było w Kielcach w drukarni zlokalizowanej w rejonie dworca kolejowego. W drukarni tej odbito kilkanaście numerów pisma. Format: 28,8 cm×19,4 cm. Objętość 6 stron. Wydawano od grudnia 1942 do końca 1944 r. Dwutygodnik. Pierwszy numer ukazał się w grudniu 1942 r.

Zachowane egzemplarze — 1943: 1, 4, 5, 7, 9—11(12); 1944: b. nr (15 III), 7(22), 14(29), 16, 17, 22, 22(37), 24(39), 9(24).

AMK — 1943: 5. AMSW — 1944: 7 (22). BJ — 1943: 5. BN — 1944: b. nr (15 III). CA KC PZPR — 1943: 1, 4, 5, 7, 9—11/12. 1944: 16 (31), 17, 22, 24 (39). MŚ-K — 1944: 9 (24). W zbiorach autora — 1944: 22 (37), 14 (29).

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 120, s. 51 i 52; *Relacja Władysława Bajdora* w posiadaniu autora.

„CO SŁYCHAĆ”

Pismo Szarych Szeregów „UL-Skała” Kręgu Starszoharcerskiego Roju w Zbigniewowie (nazwa fikcyjna, właściwa: Pińczów). Wydawane w Pińczowie. Pismo powielane. Wychodziło od maja do lipca 1943 r. jako tygodnik. Nakład: 450—500 egzemplarzy. Wyszło łącznie 7 numerów.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 33, s. 178.

„CZERWONY”

Pismo Okręgu Radom. Wydawano w roku 1943 (?).

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

A. Przygoński, op. cit., poz. 35, s. 113; L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, s. 315.

„CZOŁEM”

Wydawcą pisma była Armia Krajowa. Miejsce wydania: Skarżysko-Kamienna.

Blizszych danych brak.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 39, s. 179.

„CZUWAJ”

Kontynuacją było pismo „W Roju”. W podtytule: „Organ Okręgu Starszoharcerskiego”. Wydawane przez Szare Szeregi. Powielane w Pińczowie w latach 1942—1943. Dwutygodnik. Pierwszy numer ukazał się w grudniu 1942, ostatni w kwietniu 1943 r.

Zachowane egzemplarze — 1942: 1; 1943: 6, 7.

BUW — 1942: 1; 1943: 6, 7.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 132, s. 53 i 54.

„CZYN ZBROJNY”

Wydawcą pisma była Armia Krajowa. Powielane w Częstochowie (?). Wychodziło w roku 1944. Tygodnik.

Zachowane egzemplarze — 1944: 49.

CA KC PZPR — 1944: 49.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 139, s. 55.

„DROGA”

Pismo organizacji bliżej nie określonej. Wydawane w Kielcach w grudniu 1943 r. Tygodnik.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 42, s. 179.

„DZIENNIK INFORMACYJNY”

Pismo Armii Krajowej podobowodu Powiśle, Opatów i Ostrowiec. Wydawane w Ćmielowie, w schronie zbudowanym pod stodołą Franciszka Pękalskiego. Format A4. Pierwsze numery pisane były ręcznie, od listopada 1940 r. powielane na powielaczu siatkowym zakupionym przez miejscowego lekarza, Eustachego Kawińskiego „Bojara”. W połowie 1943 r. powielano na powielaczu rotacyjnym. Ukazywało się w latach 1939—1944. Numer pierwszy wydano w pierwszej połowie października, ostatni w grudniu 1944 roku. Do listopada 1940 r. nakład sięgał kilkudziesięciu egzemplarzy, w końcowej fazie wydania przekraczał 600 sztuk jednokartkowych. Do połowy roku 1943 redaktorem naczelnym był Jan Pękalski, po jego przejściu do oddziału AK, gdzie powierzono mu inne obowiązki, funkcję tę przejął Henryk Pięciński „Smuga” — absolwent Konspiracyjnego Kursu Podchorążych. W zespole redakcyjnym pracowali: Jan Pękalski, jego bracia Kazimierz i Franciszek oraz Henryk Pięciński. Kolportażem zajmowali się: Helena Wysocka, Stanisław Walczyn „AS”, Kazimierz Fiolik „Soból”, Jan Kieloch „Sawa”, Edward Dolata i inni.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

Relacja Jana Pękalskiego z okresu okupacji 1939—1945 dotycząca działalności AK na terenie Ćmielowa, MR-O, b. nr inw., s. 1, 4—5, 50; *Relacja Henryka Pięcińskiego w posiadaniu autora*.

„DZIENNIK LUDOWY”

Pismo Stronnictwa Ludowego i Batalionów Chłopskich dla obwodu Pińców. Powielane we wsiach Jazdonów i przemyków w pow. pińczowskim. Wychodziło od czerwca 1944 r. Ukazywało się nieregularnie.

Zachowane egzemplarze — 1944: 5, 6.

KHRL — 1944: 5, 6.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 1093, s. 277.

„ECHA LEŚNE”

Na okładce czasopisma emblemat Łysicy i pochylone dwie jodły. Pismo Armii Krajowej okręgu Kielce. Powielane było we Włoszczowie (?). Format: 21 cm × 14,5 cm. Objętość 24 strony. Wychodziło w roku 1944 jako miesięcznik.

Zachowane egzemplarze — 1944: b. nr i daty wydania.

MŚ-K — 1944: b. nr i daty wydania.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 45, s. 179; MŚ-K, Dział Historii, „Echa Leśne”, sygn. 1180.

„ECHO TRYBUNY LUDOWEJ”

W podtytule: „Organ Polskiej Partii Robotniczej”. W winiecie hasło: „Proletariusze wszystkich krajów łączcie się”. Pismo Komitetu Okręgowego PPR w Kielcach. Wydawano w Kielcach. Maszynopis. Format: 29 × 28,8 cm. Objętość 2 strony. Ukazywało się w pierwszej połowie 1943 r., do momentu rozbitcia komórki PPR w Radomiu przez gestapo w roku 1943.

Zachowane egzemplarze — 1943: b. nr (20 V, 20 VI), 7, oraz 7 egzemplarzy z zartartymi numerami i datami wydania.

CA KC PZPR — 1943: wszystkie wyżej wymienione egzemplarze.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 190, s. 70; A. Przygoński, op. cit., poz. 41, s. 114; J. Nowak *Z działalności PPR w Kielecczyźnie w latach 1942—1945* [w:] *Z działalności PPR, GL i AL w Kielecczyźnie (1942—1945). Referaty na sesję popularno-naukową w Kielcach poświęconą 20-leciu PPR*, Kielce 1962, s. 5—32; M. Malinowski i inni *Publicystyka konspiracyjna...*, t. 1, s. 316; J. Naumiuk *Początki władzy ludowej na Kielecczyźnie 1944—1947*, Lublin, s. 10; A. Słomkowska, op. cit., s. 100—102; M. Malinowski, J. Pawłowicz i inni *Polski ruch robotniczy w okresie wojny i okupacji hitlerowskiej wrzesień 1939—styczeń 1945*, Warszawa 1964, s. 313; *Z dziejów ziemi kieleckiej...*, s. 111; „Słowo Ludu” 1972, nr 12/7705.

„GAZETA CHŁOPEKA”

W podtytule kolejno: „Tygodnik”, „Pismo Radomsko-Kieleckiego Komitetu Obwodowego PPR”. Pismo Polskiej Partii Robotniczej, wydawane w Radomiu. Maszynopis. Format: 22×16 cm. Objętość 6 stron. Ukazywało się od lutego 1943 r. do momentu rozbitcia komórki PPR w Radomiu przez gestapo w roku 1943. Tygodnik. Pierwszy numer wydano w dniu 21 II 1943 r. Pismo redagował prawdopodobnie Stefan Pietrusiński.

Zachowane egzemplarze — 1943: 1—3, 5.

CA KC PZPR — 1943: 1—3, 5.

A. Przygoński, op. cit., poz. 115; L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 203, s. 72; J. Naumiuk *Z działalności PPR w Kielecczyźnie...*, s. 24—26; J. Naumiuk *Kalendarz Polskiej Partii Robotniczej, GL i AL w Kielecczyźnie 1942—1945*, Kielce 1962, s. 36; M. Malinowski i inni *Publicystyka konspiracyjna PPR 1942—1945*, t. 2, Warszawa 1964, s. 21, 87, 93; J. Naumiuk *Początki władzy ludowej...*, s. 10; A. Słomkowska, op. cit., s. 100—102; M. Malinowski, J. Pawłowicz i inni, op. cit., s. 313; *Z dziejów ziemi kieleckiej...*, s. 111; „Słowo Ludu” 1972, nr 12 (7705).

„GŁOS DEMOKRATYCZNY”

Pismo Bloku Demokratycznego skupiającego komunistów, socjalistów, ludowców oraz członków ZWZ z powiatu buskiego i pińczowskiego. Powielane w pow. pińczowskim. Ukazywało się w r. 1940. Wychodziło nieregularnie. W zespole redakcyjnym pracowali Władysław Jaworski (komunista), Edward Cieślowski (socjalista), dr Władysław Madej (członek ZWZ).

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

A. Przygoński, op. cit., poz. 46, s. 116; J. Naumiuk *Kalendarz Polskiej Partii Robotniczej...*, s. 21—22; AKW PZPR, *Relacja Władysława Jaworskiego*, syg. 82; W. Ważniewski *Zbrojny ruch oporu na terenie Miechowsko-Pińczowskiego w latach 1939—1945...*, s. 85; „Słowo Ludu” 1972, nr 12(7705).

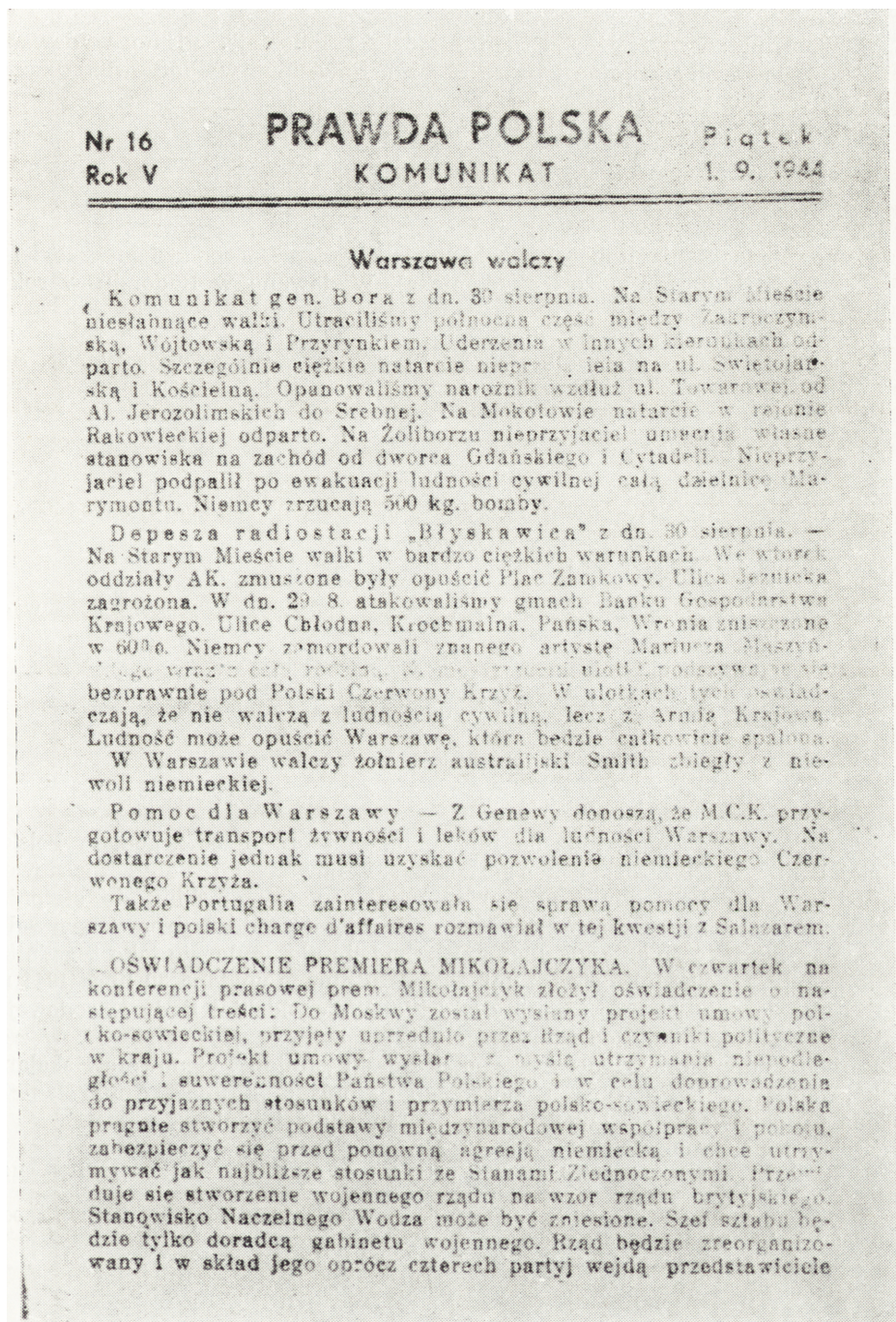
„GŁOS CZĘSTOCHOWY”

W podtytule: „Wydawnictwo Okręgowego Komitetu Polskiej Partii Robotniczej”. W winiecie hasło: „Niech żyje jedność narodowa”. Wydawane przez Komitet Okręgowy PPR w Częstochowie, przy ulicy Batorego 11 A, w mieszkaniu E. Bekusa. Format: 30,5×21 cm. Objętość 4 strony. Pismo powielane. Wydawane od stycznia do kwietnia 1944 r. Dwutygodnik. Pierwszy numer ukazał się 15 stycznia 1944 r., ostatni w kwietniu 1944 r. Nakład sięgał kilkuset egzemplarzy. Wyszły łącznie 3 numery pisma. W zespole redakcyjnym pracowali Mieczysław Janikowski „Stały”, Roman Grzywnowicz „Karol”, Edward Bekus, „Bartek”.

Zachowane egzemplarze — 1944: 2.

CA KC PZPR — 1944: 2.

CA KC PZPR, *Mieczysław Janikowski*, t. os. 2426; *Wspomnienia Mieczysława Janikowskiego*, op. cit., s. 388; L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 209, s. 73; J. Pawłowicz, op. cit., s. 88; M. Malinowski i inni *Publicystyka konspiracyjna...*, t. 3, s. 57; M. Malinowski, J. Pawłowicz i inni, op. cit., s. 475.

Ryc. 2. „Prawda Polska — Komunikat” — pismo AK przeznaczone dla mieszkańców miasta Kielce

„GŁOS MŁODYCH”

W podtytule: „Niezależny Organ Młodzieży Polskiej”. Pismo wydawane przez Narodowe Siły Zbrojne i Szare Szeregi. Powielane w Pińczowie. Ukazywało się w roku 1943. Miesięcznik.

Zachowane egzemplarze — 1943: 2.

BN — 1943: 2.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 220, s. 75.

„GŁOS ZIEMI RADOMSKIEJ”

Pismo Zjednoczenia Robotniczo-Chłopskiego (skupiającego działaczy byłego KPP, PPS i SL oraz młodzież akademicką). Wydawane w Radomiu w roku 1940 (?).

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 58, s. 180; A. Przygoński, op. cit., poz. 63, s. 125; M. Malinowski i inni *Publicystyka konspiracyjna...*, t. 1, s. 321; „Słowo Ludu” 1972, nr 12(7705).

„HAŁAS NA ULICY”

Pismo wydawane przez organizację „Jędrusie”. Kolportowane do Tarnobrzegu i Sandomierza. Wychodziło od stycznia 1941 r. przez krótki okres czasu. Pismo o charakterze satyryczno-politycznym.

Zachowane egzemplarze — 1941: 1.

SDP — 1941: 1.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 256, s. 85; E. Dąbrowski *Szlakiem Jędrusiów*, Warszawa 1967, s. 19.

„HASŁA”

Pismo Związku Walki Zbrojnej, wydawane w Częstochowie w roku 1941. Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 60, s. 181.

„INFORMATOR ŁÓDZKIEJ WOJEWÓDZKIEJ RADY NARODOWEJ”

W winiecie emblemat: Łódź na falach, na niej proporzec z godłem Polski i inicjałami „WRN”. Pismo konspiracyjnej Wojewódzkiej Rady Narodowej w Łodzi. Powielane we wsi Ojrzeń w pow. radomszczańskim, do sierpnia 1944 r. w Częstochowie. Format: 30×22 cm. Objętość 4 do 6 stron. Ukazywało się od sierpnia 1944 do stycznia 1945 r. Wychodziło nieregularnie jako tygodnik, dwutygodnik, co pięć lub dziesięć dni. Pierwszy numer wydano 30 lipca 1944 r. pod tytułem „Biuletyn Informacyjny Łódzkiej Wojewódzkiej Rady Narodowej” (patrz pod „Biuletyn”). Redaktorem naczelnym był Jan Kocioł „Dąb”. W zespolu redakcyjnym pracowali: Aleksander Burski „Julian”, Genowefa Bakalarczyk „Hanka”, Jan Rybak „Znachor”, Jan Skibiński „Krupa”, Anna Hanicz, Helena Chojakowa, Stanisław Stawski, Stefan Kuliś i inni.

Zachowane egzemplarze — 1944: 3—12, 14.

CA KC PZPR — 1944: 3, 4, 6—8, 14. CAW — 1944: 5, 8—12. IH PAN — 1944: 8. MPRR — 1944: 8, 14.

A. Przygoński, op. cit., poz. 69, s. 128; L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 288, s. 90; *Informator Łódzkiej Wojewódzkiej Rady Narodowej*, CA KC PZPR, sygn. P-417; M. Malinowski i inni *Publicystyka konspiracyjna...*, t. 3, 607; *Relacja Edwarda Kubiaka*, CAW, t. os. 186.

„INFORMATOR RADIOWY”

Pismo Szarych Szeregów. Początkowo pisane na maszynie, następnie powielane w Pińczowie. Ukazywało się od 1943 r. do stycznia 1945 r. Dziennik.

Zachowane egzemplarze — 1944: 41—92, 94—151; 1945: 6/7, 177/178.

BN — 1944: 41—92, 94—151; 1945: 6/7, 177/178.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 296, s. 91 i 92.

„INFORMATOR WEWNĘTRZNY ROJU SZARYCH SZEREGÓW W ZBIGNIEWOWIE”

Pismo Szarych Szeregów. Wydawane w Pińczowie (Zbigniewowo — nazwa fikcyjna). Maszynopis. Ukazywało się w latach 1943—1945. Wychodziło nieregularnie. Pierwszy numer ukazał się w grudniu 1943 r., a ostatni w czerwcu 1945 r.

Zachowane egzemplarze — 1943: 1, 3; 1945: 3—5.

BUW — 1943: 1, 3; 1945: 3—5.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 298, s. 92.

„ISKRA”

Pismo Sztabu Dzielnicy Nadwiślańskiej „Chotcza” PPR i GL. Wydawane było przez Oddział GL im. Dionizego Czachowskiego, w schronach koło wsi Baranów w pow. lipskim. Format: A4. Objętość 4 do 8 stron. Maszynopis. Ukazywało się w latach 1942—1944. Wychodziło nieregularnie. Częstotliwość pisma uzależniona była od ilości przeprowadzonych akcji. Najczęściej każdy następny numer ukazywał się po stoczonej bitwie lub przeprowadzonej akcji sabotażowo-dywersyjnej przez oddział im. Dionizego Czachowskiego. Pierwszy numer pisma został wydany w sierpniu 1942 r. po dokonanej akcji spalania stert zboża w Kamieniu Lubelskim. Ostatni numery wydano w lipcu 1944 r. po przejściu oddziału na tereny województwa lubelskiego. Nakład do 30 egzemplarzy. Redaktorem naczelnym był Stanisław Gawroński „Siejba-Nit”. W zespole redakcyjnym pracowali Władysław Skorek „Gruszka”, Piotr Zagożdżon „Gruby Pietrek” i Stanisław Rutkowski „Jakub”.

Egzemplarze pisma nie odnaleziono.

A. Słomkowska, op. cit., s. 106.

Relacja Stanisława Gawrońskiego w posiadaniu autora; CA KC PZPR, t. os. 8647; *Relacja Eugeniusza Gregorczyka*; *Relacja Franciszka Krzaka* w posiadaniu autora.

„ISKIERKI”

Pismo wydawane na terenach Kielecczyny. Do chwili obecnej brak bliższych danych o piśmie.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 68, s. 182; AMSW, t. 25, *Materiały Gestapo — Radom*.

„JODŁA”

W winiecie hasło: „Niech żyje Polska — Zwycięzimy” lub „Polska Walczy! Polska Zwycięży!”. Pismo Związku Walki Zbrojnej i Armii Krajowej. Powielane w Ameliówce w pow. kieleckim, w domu Bogdana Kosińskiego, brata Jana Kosińskiego „Jacka”, dowódcy oddziału ochrony radiostacji przy zgrupowaniu „Ponurego”, oraz w Ciekotach, w mieszkaniu Mariana Rostkowskiego „Antka” dowódcy placówki „Skała”. Format: A4. Objętość 1 strona. Wydawano w latach 1941—1943. Miesięcznik. Pierwszy numer ukazał się w styczniu 1941 r., ostatni w lipcu 1943 r. Nakład sięgał do 25 egzemplarzy. Wyszło łącznie 31 numerów. Redaktorem naczelnym był Jan Kosiński „Jacek”. W zespole redakcyjnym pracowali Józef Sańpruch „Tadek”, Tadeusz Gołębiowski „Longin”, Marian Rostkowski „Antek”, Tadeusz Majcherczyk „Komar”. Auto-

rem szaty graficznej był Józef Sańpruch, „Tadek”. Autorem wierszy w przeważającej ilości był Tadeusz Majcherczyk „Komar” oraz Jan Kosiński „Jacek”.

Zachowane egzemplarze — 1941: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

MŚ-K — 1941: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12.

Relacja autoryzowana Tadeusza Majcherczyka w posiadaniu autora.

„KOMUNIKAT RADIOWY”

Pismo Obozu Narodowo-Radykalnego Szaniec. Powielane w Kielcach. Ukazywało się w roku 1943. Wydawano co drugi dzień.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 75, s. 182.

„KOMUNIKAT RADIOWY”

W winiecie emblemat: symbol literowy BI-PI co znaczy „Bibliofil Pilicki”. Pismo Armii Krajowej. Maszynopis wydawany w Łagonicach Małych w pow. opoczyńskim. Format: 30×21,2 cm. Ukazywało się w latach 1942—1944. Wydawano nieregularnie, w czasie powstania warszawskiego jako dziennik. Numer pierwszy ukazał się 2 lipca 1942 r., ostatni 9 IX 1944 r. Nakład sięgał do 20 egzemplarzy. Wyszło łącznie około 200 numerów. Redaktorem naczelnym był mgr Walenty Ślusarczyk.

Zachowane egzemplarze — 1942: b. nr (2 VII); 1944: b. nr (2 VIII, 3 VIII, 4 VIII, 5 VIII, 6 VIII, 7 VIII, 8 VIII, 9 VIII, 10 VIII, 11 VIII, 23 VIII, 24 VIII, 25 VIII, 29 VIII, 30 VIII, 9 IX).

Zbiory prywatne mgra Walentego Ślusarczyka w Słupi Nowej w pow. kieleckim — wszystkie wyżej wymienione egzemplarze.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 74, s. 182; *Relacja autoryzowana Walentego Ślusarczyka w posiadaniu autora.*

„KOMUNIKATY RADIOWE”

W winiecie emblemat: rozłożona książka, na niej obnażona szabla i godło Polski. Pismo Armii Krajowej. Powielane w Skarżysku-Kamiennej. Format: 30,5×21,5 cm. Objętość 2 strony. Ukazywało się w roku 1944.

Zachowane egzemplarze — 1944: b. nr (2 XII).

CA KC PZPR — 1944: b. nr (2 XII).

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 306, s. 106; CA KC PZPR, syg. P 317, „Komunikaty Radiowe”.

„KU ZWYCIĘSTWU”

Pismo Stronnictwa Ludowego i Batalionów Chłopskich. Powielane we wsi Nawarzyce w pow. jędrzejowskim. Format: 29,5×21 cm. Objętość 4 strony. Wydawano w latach 1940—1944. Tygodnik. Nakład sięgał około 800 egzemplarzy w końcowych latach okupacji. W zespole redakcyjnym pracowali: Mieczysław Lato, Edward Biały, Józef Mróz, Józef Żoła, Bogdan Kubicki, Jan Ptak, Tadeusz Mikłasiński. Kierownikiem technicznym był Michał Łochowski, grafikiem Bonarski. Kolportażem zajmowali się Józef Kalisz, Roman Siwiec, Mieczysław Kałużyński i Piotr Żurek.

Zachowane egzemplarze — 1943: 6, 7, 8, 10, 11, 14, 20, 21; 1944: 23, 31.

KHRL — 1943: 8, 10, 14, 20, 21; 1944: 23, 31. Zbiory prywatne Antoniego Sierpińskiego w Czarncy Włoszczowa — 1943: 6, 7, 11.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 386, s. 111 i 112; J. Nowak, op. cit., s. 568; Cz. Poniński, op. cit., s. 166.

BI - PI

Komunikat radiowy z dnia 9.II.1944-godz.12.15.

W a r s z a w a . Walki obronne na odcinku między Al.Jerozolimskimi a Starym Miastem.Silne ataki npl.a odparte we wszystkich punktach uderzenia./Stare Miasto po wycofaniu oddz.AK,rannych , jeńców i ludności cyw. oddano nplowi/Npl.zbombardował elektrownię, -światła brak.Sródmiście silnie ostrzeliwane przez art.npl.Duże straty.

Komunikat radiowy gen.Bora donosi w dn.8.II.: w rejonie Sródmiścia powstańcy odparli ciężkie ataki npl.Walki trwają.Na Powiślu utracono kilka punktów obronnych.Na Żoliborzu nowe zdobycze,opanowano Marymont gdzie npl.okupuje się na nowych pozycjach obronnych.Mokotów ostrzeliwany artylerią i lotnictwem.W rejonie pl.Napoleona,ul.Jasnej,Szpitalnej i Nowego Świata - walki w toku.Zaczerwawione ruchy ewakuacyjne npl.z Pragi w kierunku Modlina.W okolicy Jabłonn widać ciągle pożary.

Prasa Ameryki Południowej rozpisuje się w swych artykułach o bezprzekładnym bohaterstwie Polaków walczących w Warszawie.Kobiety angielskie składają hołd ofiarności Polak.

F r o n t w s c h o d n i a Silne uderzenie sowieckie posuwa się wzdłuż odcinka kolejowego Wołomin-Warszawa.Wołomin zajęty.Armią Kół - zdobyto.Na południowym odc.dalsze postępy sowieckie.Zajęto m.Krajowa/Rumunja./Armia rumuńska, sowiecka i jugosławińska we wspólnym uderzeniu zamknęły 20 dyw niem.ZSRR wypowiedział w środę wiecz.wojnę Bułgarii za niedotrzymanie warunków Kapitulacji.Bułgaria w czwartek w godz.rannych wróciła do Sowietów o zaniechanie wszelkich kroków wojennych.W konsekwencji rozmów Bułgaria wypowiedziała wojnę Rzeszy.Wojska sowieckie mimo to wkroczyły na teren Bułgarii i zajęły m.Warnę,Silistrię i inne.

F r o n t z a c h o d n i . Alianci posuwają się w dalszym ciągu naprzód.W Belgii przekroczono pod m.Burg Leopold kanał Alberta.Kierunek uderzenia na Achen.Na rz.Moza utworzono 5 przyczółków.Prawie cała Belgia i wybrzeże holenderskie znajduje się w rękach Aliantów.Zajęto szereg miejscowości w tym większe:Breda,Antwerpia,Bruksella/do której w dniu wczorajszym przybył rząd belgijski/Liege, /sforsowano rz.Mozę/Namur,Sedan, Metz, Lowenne, Oddz. polskie zajęły m.Abbeville i walczą pod Ypres.Otoczono Calais,Boulogne, Dieppe, Le Havre.Linia Bryferre - w kierunku Metz i Nancy - to ostatnie odzyskali Niemcy w przedwiderzeniu.Ogólny kierunek natarcia Aliantów - Saarbrücken.

Na połudn.odc.zajęto m.Besancon i Pontalier.Oddz.al.zbliżają się do Bellefort.

F r o n t w K o s k i . Na przełomu m.Rimini ciężkie walki z udziałem dużych sił pancernych.Zdobycie m.Lucca Prato, inne oddz.znajdują się w odł.5 km. od Pistoja.Lotnictwo Sprzymierzonych bombardowało stan.art.niem.nad Adriatykiem.Powstańcy w późn.Włochzech wspólnie z AK francuzka i oddz.polski opanowali przełęcz i zniszczyli połączenia między Włochami, a Szwajcarią.

R ó z n e : Kapitulacja Finlandii.Rumunja w stanie wojny z Węgrami.Sowieci wkroczyli do Jugosławii.Powstanie w Serbii.3/4 Słowacji w rękach powstańców.Wojska Alianckie po wyładowaniu w Jugosławii i porozumieniu się z Titem,maszerują ku granicy rumuńskiej,z armią jug.celem połączenia się z armią Rumuńsko-sowiecką.Otoczone oddz.niem próbują przebić się przez pierścień sprzy miedonych-bezskutecznie.Bułgaria zwolniła wszystkich jeńców alj.Do walki z partyzantami w Słowacji Niemcy użyli dwie dyw.wojska.Ciężkie formacje samolotów alj.bombardowały otoczoną załogę w porcie Le Havre.Hitler odwołał ambasadora z Madrytu na skutek oświadczenia rządu hiszpańskiego:"dla zbrodniarzy wojennych nie ma unas schronienia."W sierpniu lot.aljanckie rzuciło na Rzeszę 140 tys.ton bomb.Banki niemieckie w Nadrenii ewakuują wkłady i złoto w-głęb Rzeszy.Komitet opieki nad grębami żołnierzy niemieckich postanowił przenieść mauzoleum marszałka Hindenburga z Prus Wsch. do Rzeszy.W okolicach Kolonii i Achen zarządzono zbiórke żopat,kilofów,tacek,cementu i T.p. celem fortyfikacji Westfalii.W robotach fortyfikacyjnych biorą udział wszyscy.Jeden z dzienników szwajcarskich opisuje opiekany stan oddziałów niemieckich.W bezkardzie,bez broni,oficerów,wygłodzone i zdzieciałe bandy hitlerowskie uciekają.Od początku inwazji wzięto na froncie zachodnim 92 generałów niemieckich do niewoli.

N i e c h z y j e P o l s k a

S m i e r ś o k u p a t o m

I w r o g o m N A R O D U.

Ryc. 3. „Komunikat Radiowy” — pismo wydawane przez Walentego Ślusarczyka w Łaganicach Małych, w pow. opoczyńskim

„MŁODOŚĆ WSI”

Pismo Stronnictwa Ludowego dla III okręgu kieleckiego. Wydawane było przez Wydział Młodzieżowy przy Wojewódzkiej Trójce „ROCH”. Powielane w Kielcach (?). Ukazywało się w latach 1943—1945. W zespole redakcyjnym pracowali: Bolesław Dejworek, Stanisław Janicki „Przyźba” i Stanisław Gucwa.

Zachowane egzemplarze — 1945: 1.

KHRL — 1945: 1.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 421, s. 120; Cz. Poniecki, op. cit., s. 159 i 166; *Relacja ustna Władysława Bartoga* udzielona autorowi w dn. 3 II 1972 r.

„MYŚL LUDOWA”

Kontynuacja pisma „Znicz”. Pismo Stronnictwa Ludowego i komendy BCH obwodu stopnickiego. Powielane w Stopnicy. Ukazywało się od maja do sierpnia 1944 r. Wychodziło co 10 dni. Numer pierwszy wydano w ostatniej dekadzie maja 1944 r. Nakład sięgał 200 egzemplarzy. Wyszło łącznie 8 numerów pisma. Redaktorem naczelnym pisma był dr Stanisław Szczotka. W zespole redakcyjnym pracowali: Władysław Pawlina, Franciszek Faliszewski i Stanisław Zuchara.

Zachowane egzemplarze — 1944: 2.

KHRL — 1944: 2.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 1104, s. 279; J. Nowak, op. cit., s. 569; Cz. Poniecki, op. cit., s. 166.

„MYŚL I CZYN”

Pismo Armii Krajowej. Powielane w Radomiu. W zespole redakcyjnym pracowali: Falkowski (Falkiewicz ?), Radomski, Tadeusz Przyłuski.

Brak bliższych danych o piśmie.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 92, s. 184.

„MYŚL MŁODYCH”

W podtytule: „Pismo Młodzieży Syndykalistycznej”. W winiecie emblemat: tarcza z inicjałami Związku Syndykalistów Polskich (ZSP). Pismo Związku Syndykalistów Polskich. Powielane w Opatowie. Format: A4. Ukazywało się w 1944 r.

Zachowane egzemplarze — 1944: 1, 2, 3, 4.

MR-O — 1944: 1, 2, 3, 4.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 94, s. 185; MR-O, sygn. Dz. IV/225, „Myśl Młodych”.

„MYŚLI MŁODYCH”

Kontynuacja pisma „W Roju”. W podtytule: „Organ Roju Szarych Szeregów w Zbigniewowie”. Pismo Szarych Szeregów. Powielane w Pińczowie. Format: A4. Objętość 14—27 stron. Dwutygodnik. Ukazywało się w latach 1943—1944. Numer pierwszy wydano w listopadzie 1943 r., ostatni w sierpniu 1944 r. Redaktorem naczelnym do 12 XII 1943 r. był „Ziemowit” (nazwiska nie ustalono), a po nim funkcję tę objął „T. Nurt” (nazwiska nie ustalono).

Zachowane egzemplarze — 1943: 15, 17—20; 1944: 1(23) — 4, 6—12.

BUW — 1943: 15, 17—20; 1944: 1(23)—4, 6—12. CA KC PZPR — 1943: 17—20; 1944: 6.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 451, s. 127; CA KC PZPR, sygn. P. 327, „Myśli Młodych”.

„MYŚL NARODOWA”

Pismo Narodowych Sił Zbrojnych. Powielane w Pińczowie. Ukazywało się w roku 1944. Wychodziło nieregularnie.

Zachowane egzemplarze — 1944: 2.

BN — 1944: 2.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 443, s. 124.

„NARÓD W WALCE”

Pismo wydawane przez Polski Obóz Narodowy. Powielane w Sandomierzu w mieszkaniu Wincentego Sobolewskiego. Format: A4. Ukazywało się w latach 1940—1942. Tygodnik. Numer pierwszy wydano w październiku 1940 r., numer ostatni w grudniu 1942 r. Nakład sięgał około 500 egzemplarzy. Łącznie wyszło około 120 numerów. Redaktorem naczelnym był Wincenty Sobolewski. W zespole redakcyjnym pracowali synowie W. Sobolewskiego, Jan i Kazimierz. Kolportażem zajmowali się Jan Libicki i Stanisław Żuber.

Zachowane egzemplarze — 1942: 3.

Zbiory prywatne mgra Walentego Ślusarczyka w Słupi Nowej, pow. kielecki — 1942: 3.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 105, s. 186. *Relacja Wincentego Sobolewskiego w posiadaniu autora.*

„NA CZASIE”

Kontynuacja pisma „Co słytać”. Pismo Szarych Szeregów. Powielane w Pińczowie. Ukazywało się w latach 1943—1944. Tygodnik. Pierwszy numer wydano w październiku 1943, ostatni w czerwcu 1944.

Zachowane egzemplarze — 1943: 8—15, 17; 1944: 1, 15(35)—21(41).

BN — 1943: 14; 1944: 1. BUW — 1943: 8—15, 17; 1944: 1, 15/35—21/41. CAW — 1944: 19/39, 20/40.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 453, s. 127.

„NARÓD POLSKI”

W podtytule: „Ogan Biuletynu Informacyjnego”. „Tygodnik”. W winiecie emblemat: dwa skrzyżowane karabiny, na nich położona otwarta księga. Na jednej stronie inicjał AK, na drugiej godło Polski. Na księdze leży obnażona szabla. Pismo Armii Krajowej. Powielane w Ostrowcu Świętokrzyskim. Punkty przebitkowe znajdowały się w Łagowie, Cmielowie, Iwaniskach i Nieszkórzowie. Format: 30,5×22 cm. Objętość 6 do 8 stron. Ukazywało się w latach 1943—1945. Wydawano co dwa lub trzy dni. W pozostałe dni tygodnia ukazywał się „Biuletyn Informacyjny”. Numer ostatni ukazał się w styczniu 1945 r. Nakład sięgał około 800 egzemplarzy. Redaktorem naczelnym pisma był Stanisław Jeżowski „Grabowy-Cis” z Ostrowca Świętokrzyskiego. Po zadencjonowaniu Jeżowskiego pod koniec 1944 r. stanowisko to objął Władysław Mostowicz „Polak”. W zespole redakcyjnym pracowali: Kosiarz „Rwacz”, Czubiński, Kostrzewski, żona Władysława Mostowicza oraz inżynier pochodzenia żydowskiego z żoną (nazwiska nie ustalono).

Zachowane egzemplarze — 1943: 37, 38, 41, 42; 1944: 7/21, 8, 11, 14—16/31, 20/35, 21/36, 32/45, 33/46, 35/48, 36/49, 38/51, 76/89, 77/90, 78/91, 79/92, 82/95, 83/96, 84/97, 85/98—90/103; 1945: 1/104—4/107.

AMSW — 1943: 37, 38, 41, 42; 1944: 7/21, 8, 11, 14, 15/30. CA KC PZPR — 1944: 7/21, 15, 16, 68, 72, 77/90, 78/91, 83/96—90/103; 1945: 1/104—4/107. MR-O — 1944: 16/31, 20/35, 21/36, 32/45, 33/46, 35/48, 36/49, 38/51, 76/89, 77/90, 78/91, 79/92, 82/95, 83/96, 84/97, 85/98, 87/100, 90/103.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 481, s. 133; MR-O, b. nr inw., *Relacja Stanisława Jeżowskiego zarejestrowana na taśmie magnetofonowej*; MR-O, b. nr inw., *Relacja Jana Pękalskiego z okresu okupacji 1939—1945 dotycząca działalności AK na terenie Cmielowa*, s. 21, 22.

„NAPRZÓD”

Pismo Stronnictwa Ludowego. Powielane w Inspektoracie „Chata” (Pińców, Miechów, Olkusz). Ukazywało się w roku 1940. Bliższych danych o piśmie brak.

Zachowane egzemplarze — 1940: 9.

KHRL — 1940: 9.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 470, s. 130.

„NA ORLICH SKRZYDŁACH”

W podtytule: „Pismo Młodzieży Chłopskiej” lub „Pismo Młodzieży Wiejskiej”. Pismo Stronnictwa Ludowego dla obwodu Opatów. Powielane w Zwoli i Ruszkowcu w pow. opatowskim. Format: 30×22 cm. Ukazywało się w latach 1943—1944. Miesięcznik. Objętość 12—16 stron. Numer pierwszy wydano 1 XI 1943 r., ostatni 1 VIII 1944 r. Nakład pisma wahał się w granicach od 200—300 egzemplarzy. Wyszło łącznie 9 numerów. Redaktorem naczelnym pisma był Mieczysław Biernat „Artur” ze Zwoli. W kolegium redakcyjnym pracowali: Edward Machałek „Technik” z Ruszkowca, który był kierownikiem technicznym. Kolportażem zajmowali się Waław Nowocień „Derkacz” oraz jego dwaj bracia Józef i Jan.

Zachowane egzemplarze — 1943: 1; 1944: 6/8.

CA KC PZPR — 1943: 1; KHRL — 1944: 6/8.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 454, s. 127; J. Nowak, op. cit., s. 569; Cz. Poniecki, op. cit., s. 166.

„NOWE TORY”

Kontynuacja pisma „Przedświt”. Pismo Stronnictwa Ludowego i Batalionów Chłopskich dla obwodu Włoszczowa i Olkusz. Powielane we wsi Ołudza w pow. włoszczowskim. Ukazywało się w latach 1943—1945. Tygodnik. Numer ostatni wydano w styczniu 1945 r. Wychodziło w nakładzie 300 egzemplarzy. Redaktorem naczelnym pisma był Jan Pałka. W skład kolegium redakcyjnego wchodził: Stefan Pasek „Wiktor”, Bolesław Kozłowski „Wiara”, Kazimierz Grabowski „Józef”, Marian Ryło „Zebrowka”, Stanisław Sikora „Szron”. Nasłuch radiowy prowadzili: Konstanty Kopyciak „Jurand” i Stanisław Dzieciuchowicz. Kolportażem zajmowali się: Jan Kucharczyk, Władysław Górecki, Stanisław Matysek, Antoni Dub oraz Józef Kostka.

Zachowane egzemplarze — 1944: 43, 55—57; 1945: 1.

KHRL — 1944: 55—57; 1945: 1.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 510, s. 139; J. Nowak, op. cit., s. 570; Cz. Poniecki, op. cit., s. 166; „Zielony Sztandar” 1966, nr 36; S. Jagiełło i inni *Bataliony Chłopskie*, Warszawa 1964, s. 35.

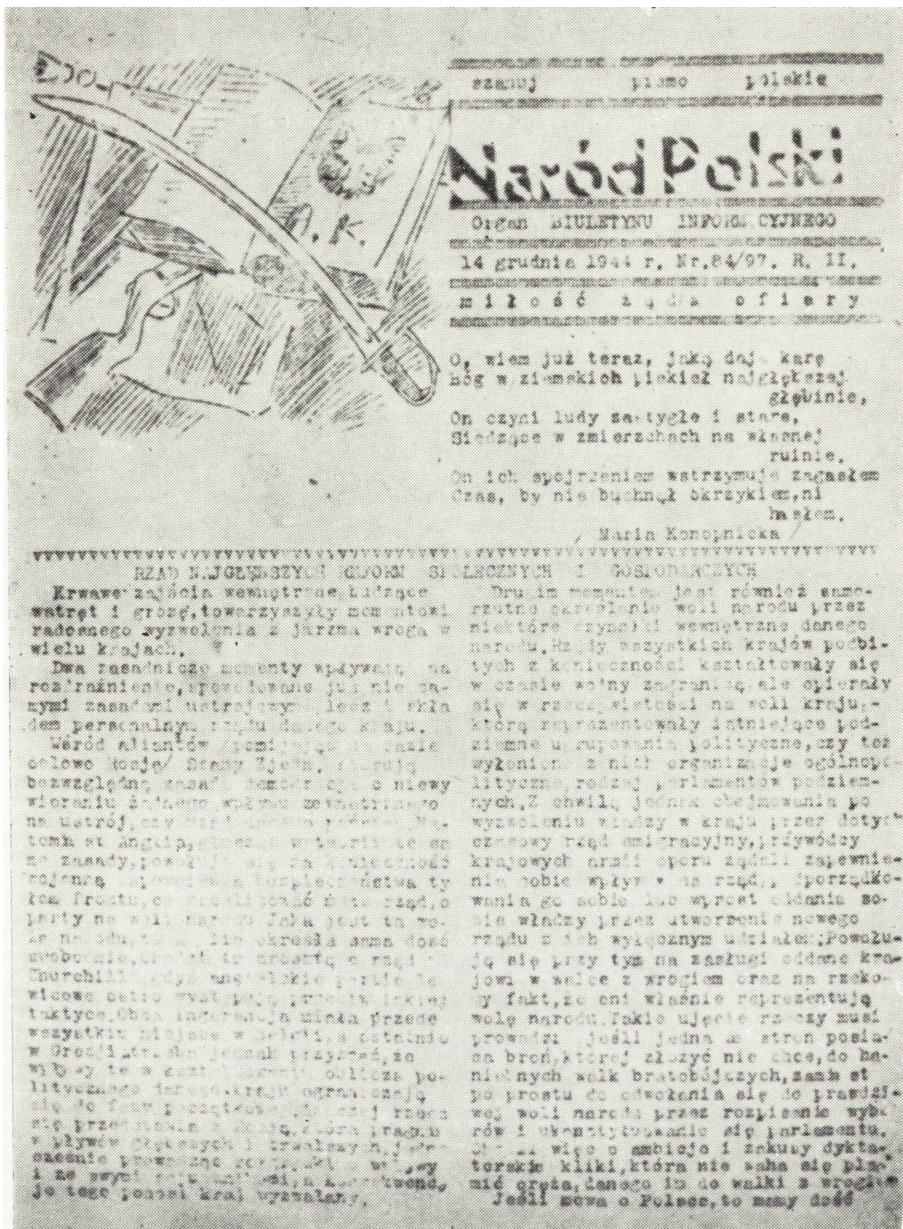
„O BRZASKU”

Pismo Armii Krajowej dla obwodu Kielce. Powielane w Kielcach. Format: A4. Objętość 6 stron. Ukazywało się w roku 1944. Numer pierwszy wydano w początkach grudnia 1944 r.

Zachowane egzemplarze — 1944: 3.

CA KC PZPR — 1944: 3.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 521, s. 141; B. Hillebrandt *Podziemna walka z okupantem w Kielcach i powiecie kieleckim w latach 1939—1945*, Kielce 1971, maszynopis w posiadaniu Okręgowej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskiej w Kielcach, s. 4; CA KC PZPR, sygn. P. 259, „O brzasku”.

Ryc. 4. „Naród Polski” — pismo AK wydawane w Ostrowcu Świętokrzyskim

„ODNOWA”

Pismo Armii Krajowej. Powielane w Częstochowie (?). Ukazywało się w latach 1944—1945. Tygodnik.

Zachowane egzemplarze — 1944: 51, 53, 55, 57; 1945: 1/58—4/61. Ostatni numer wydano jako dodatek nadzwyczajny.

IH PAN — znajdują się tylko fotokopie, oryginały ww. pism są w posiadaniu Muzeum Tatrzańskie w Zakopanem.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 1109, s. 279.

„ODWET”

W podtytule: „Biuletyn Informacyjny” (od nru 8 z marca 1941 r.) w winiecie emblemat: Orła Białego (od dnia 11 listopada 1943 r.). Nr 28 z dnia 11 XI 1940 r. ukazał się z emblematem husarza. Autorem rysunku był Czesław Molenda „Migacz”. Pismo organizacji „Jędrusie”. Do jesieni 1940 r. centralne wydawnictwo „Odvetu” mieściło się w Tarnobrzegu, od jesieni 1940 r. obok centralnego wydawnictwa wprowadzono punkty przebitkowe „Odvetu”, które mieściły się w Tarnobrzegu, Dąbrowie Tarnowskiej, Wiśniówce w pow. staszowskim, Sulisławicach w pow. sandomierskim i innych. Na przełomie zimy i wiosny 1941 r. centralne wydawnictwo „Odvetu” mieściło się w majątku Ruszcza w Sulisławicach w pow. sandomierskim. Od dnia 26 IX 1943 r. — w miejscowościach sąsiadujących z Sulisławicami: Lipowce, Piachy, Zgórsko i inne. Od wiosny 1941 r. centralne wydawnictwo „Odvetu” przeniesiono do mieszkania Wiązków we wsi Trzcianka koło Połańca w pow. staszowskim. Tu mieściło się do 9 I 1943 r., do chwili tragicznej śmierci Władysława Jasińskiego „Jędrusia”. Jeden numer „Odvetu” z dnia 11 XI 1943 r. został odbity w drukarni Franciszka Patrasa w Opatowie. Pismo powielane. Format: do 11 XI 1943 r. A4. Objętość 12 stron. Od tej daty format pisma był mniejszy. Ukazywało się w latach 1940—1943 oraz od 1943—1944 r. Tygodnik. Pierwszy numer wydano pod koniec marca 1940 r. Po wznowieniu wydawnictwa „Odvetu” pierwszy numer wydano 26 IX 1943 r. Do dnia 2 października 1940 r., jeszcze w okresie tarnobrzeskim, nakład sięgał 1500 egzemplarzy, a po ponownym wznowieniu wydawnictwa „Odvetu” — 950 egzemplarzy. Do stycznia 1943 r. redaktorem naczelnym pisma był Władysław Jasiński „Jędrus”, po jego śmierci Aleksander Modzelewski „Zbyszek Warszawski” (od dnia 26 września 1943 r.). W skład kolegium redakcyjnego wchodził: Stanisław Jasiński, brat „Jędrusia”, Tadeusz Dąbrowski, Zdzisław de Ville, Zygmunt Szewera, doc. Bobek, wykładowca na uniwersytecie w Bratysławie, Józef Biernat „Batura”, Czesław Molenda „Migacz”, Zbigniew Kabata „Bobo”, Eugeniusz Dąbrowski „Genek”, Andrzej Skowroński „Andrzej” i inni.

Zachowane egzemplarze — 1940: 15—19, 21, 33—35; 1941: 1/36—10, 12—15, 18, 21—47; 1942: 1—7, 9, 10, 15—52; 1943: 1/141—19, 21—24—26/166; 1944: 1.

AMK — 1940: 21; 1942: 36, 37, 39—42; 1943: 6, 7, 15, 16. AMSW — 1942: 42, 47, 49; 1943: 14. BJ — 1942: 29—32. CA KC PZPR — 1940: 34; 1941: 1/36—4, 6, 9; 1943: 5, 7, 9; IH PAN — 1941: 21—47; 1942: 1—7, 9, 17—52; 1943: 1/41—49, 21, 24, 26/166. MS-K — 1944: 1. SDP — 1940: 15—19, 33—35; 1941: 1/36—10, 12—15, 18, 22—39, 42, 44, 45; 1942: 2—5, 7, 9, 10, 15, 16, 18—25, 27, 29, 35, 36, 38, 39, 42, 43, 45, 48; 1943: 9/1949; Zbiory prywatne mgra Walentego Ślusarczyka w Słupi Nowej w pow. kieleckim — 1943: 17.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 534, s. 143 i 144; P. Sierant, op. cit., s. 202—244; E. Dąbrowski, op. cit., s. 11—35, 45, 69, 230—235, 247, 270; T. Głowacki *Prasa podziemna w okresie okupacji hitlerowskiej*, „Prasa Polska” 1947, nr 2—3.

„ODZEW”

W winiecie emblemat: znak Polski Walczącej „P” z kotwicą. Pismo Armii Krajowej. Powielane na zwykłym wałku, później gumowym, w mieszkaniu Mariana Rostkowskiego, komendanta placówki ZWZ-AK „Skała” w Ciekotach. Format: A4. Ukazywało się w latach 1941—1943, do śmierci redaktora pisma (28 X 1943 r.). Miesięcznik, a niekiedy dwutygodnik. Pierwszy numer wydano w marcu 1941 r., ostatni w lipcu 1943 r. Początkowo nakład pisma sięgał 10 egzemplarzy, a po zastosowaniu wałka gumowego do 20 egzemplarzy. Łącznie wyszło 29 numerów. Redaktorem naczelnym pisma był Józef Sempruch „Tadek” z Mąchocic. W skład kolegium redakcyjnego wchodził: Jan Kosiński „Jacek”, Tadeusz Gołębiowski, Marian Rostkowski „Antek”, Tadeusz Majcherczyk „Komar”.

Zachowane egzemplarze — 1941: 4; 1942: 13; 1943: 17.

MŚ-K — 1941: 4; 1942: 13; 1943: 17. W zbiorach prywatnych mgra Jana Franeckiego z Radomia — 1941: 4; 1943: 17.

Relacja autoryzowana Tadeusza Majcherczyka w posiadaniu autora. Relacja Tadeusza Majcherczyka w zbiorach prywatnych mgra Jana Franeckiego.

„O LEPSZE JUTRO”

W podtytule: „Pismo Młodzieżowe”. W winiecie rysunek przedstawiający kratę więzienną, zza której widać wschodzące słońce. Pismo wydawane przez „Wolność, Równość, Niepodległość” i Polską Partię Socjalistyczną. Powielane w Opatowie. Format: A4. Ukazywało się w latach 1943—1944. Dwutygodnik.

Zachowane egzemplarze — 1944: 7/21, 9/23, 10/24.

MR-O — 1944: 7/21, 9/23, 10/24.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 114, s. 187; MR-O, sygn. Dz. IV/140, „O lepsze jutro”.

„ORLE GNIAZDO”

Pismo Armii Krajowej, okręg Kielce. Powielane w Skarżysku. Ukazywało się w roku 1944 (?). Dziennik w nakładzie 20 egzemplarzy. Pismo przeznaczone było dla oddziałów partyzanckich.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 121, s. 187.

„OSET”

W winiecie emblemat: Godło Polski odcisnięte z pieczęci Izby Skarbowej w Kielcach. Pismo Polskiej Tajnej Grupy Wychowawczo-Wojskowej „Oset”, która we wrześniu 1943 r. weszła w skład Narodowych Sił Zbrojnych.

Powelane w Kielcach w pomieszczeniach byłego magistratu kieleckiego. Format: połowa formatu A4. Ukazywało się w latach 1940—1943. Po wejściu grupy w skład NSZ wydawnictwo zostało wstrzymane. Ponownie wydano jeden numer pisma drukiem z tym samym tytułem w dniu 15 stycznia 1945 r. Pismo wychodziło co dziesięć dni. Pierwszy numer wydano w styczniu 1940 r., ostatni we wrześniu 1943 r. Nakład wahał się w granicach od kilkunastu do kilkudziesięciu egzemplarzy. Łącznie wyszło około 100 numerów. Redaktorem naczelnym pisma był Podejma „Rola”, współpracowali z nim między innymi „Mjr Stanisław”, Eugeniusz Kerner „Młot”, „Kazimierz”, „Janusz”. Egzemplarze pisma prawdopodobnie znajdują się w aktach Prokuratury Sądu Wojewódzkiego w Łodzi.

Relacja autoryzowana Eugeniusza Knera w posiadaniu autora.

„OKÓLNIK”

Pismo Radomsko-Kieleckiego Komitetu Obwodowego PPR. Wydawane w formie maszynopisu. Format: 29×21 cm. Ukazywało się w 1943 r. Wychodziło nieregularnie. Numer pierwszy wydano we wrześniu 1943 r.

Zachowane egzemplarze — 1943: 1.

CA KC PZPR — 1943: 1.

A. Przygoński, op. cit., poz. 108, s. 65 i 141; J. Naumiuk *Z działalności PPR w Kielecczyźnie w latach 1942—1945* [w:] *Z działalności PPR, GL i AL w Kielecczyźnie (1942—1945). Referaty na sesję popularno-naukową w Kielcach poświęconą 20-leciu PPR*, Kielce 1962, s. 24—26; J. Naumiuk *Początki władzy ludowej na Kielecczyźnie...*, s. 10; J. Naumiuk *Kalendarz PPR, GL i AL w Kielecczyźnie...*, s. 44; A. Słomkowska, op. cit., s. 100—102; „Słowo Ludu” 1972, nr 12 (7705).

„POBUDKA”

Pismo Stronnictwa Ludowego i Batalionów Chłopskich. Powielane w Inspektoracie „Chata” (Pińczów, Miechów, Olkusz). Ukazywało się w roku 1940.

Zachowane egzemplarze — 1940: 10/9.

KHRL — 1940: 10/9.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, s. 586, s. 155.

„POCHODNIA”

Pismo Stronnictwa Ludowego i Komendy BCh, pow. kozienickiego. Powielane we wsi Opactwo w pow. kozienickim. Ukazywało się w latach 1943—1945. Tygodnik. Numer pierwszy wyszedł w sierpniu 1943 r., numer ostatni 15 stycznia 1945 r. Nakład sięgał około 500 egzemplarzy. Wyszło łącznie około 56 numerów. Redaktorem naczelnym był Władysław Kowalik „Helian”. W skład kolegium redakcyjnego wchodził: Józef Kowalik, Józef Duleba, Janina i Emilia Kowalik oraz Józef Abramczyk „Tomasz”. Kolportażem zajmowali się Edward Mazur i Franciszek Majcher.

Zachowane egzemplarze — 1944: 43—45, 1/51, 2, 3/53.

KHRL — 1944: 43—45, 1/51, 2, 3, 3/53.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz., 595, s. 156; J. Nowak, op. cit., s. 571; Cz. Poniecki, op. cit., s. 165; J. Abramczyk, op. cit., s. 53 i 118.

„PROMIEN”

Dodatek do pisma „Znicz” (patrz „Znicz”). W podtytule: „Miesięcznik Poetycki”. Pismo Stronnictwa Ludowego i Komendy BCh obwodu Stopnica. Powielane we wsi Gacki k. Szydłowa (obecny pow. staszowski) w mieszkaniu Mariana Palmaği. Ukazywało się w roku 1943. Miesięcznik. Numer pierwszy wydano we wrześniu 1943 r., ostatni w grudniu 1943 r. Wyszły łącznie 4 numery pisma. Redaktorem naczelnym był Józef Ozga-Michalski. W skład kolegium redakcyjnego wchodził: dr Stanisław Szczotka, Władysław Pawlina, Stanisław Zuchara, Stefan Wojciechowski i Adam Słomka.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

J. Nowak, op. cit., s. 573; Cz. Poniecki, op. cit., s. 166; Franciszek Faliszewski *Kartki z przeszłości ruchu ludowego w byłym powiecie stopnickim*, Warszawa 1965, s. 62; S. Jagiełło i inni *Bataliony Chłopskie...*, s. 315.

„PRAWDA O BOLSZEWIZMIE”

Pismo Armii Krajowej Okręgu Kielce. Powielane w Busku (?). Ukazywało się w roku 1944. Tygodnik, w nakładzie 500 egzemplarzy.

Bliższych danych o piśmie brak.

CA KC PZPR, sygn. 203/XII—4, k. 29, inf. 1735/2.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 136, s. 189.

Ryc. 5. „Żołnierz w polu” — pismo AK powielone w Ostrowcu Świętokrzyskim

„POLSKA PRAWDA”

Kontynuacją pisma była „Prawda Polska” od nr 56 z dnia 11 czerwca 1942 r. Pismo Związku Walki Zbrojnej i Armii Krajowej. Powielane w Kielcach na ul. Wesołej 42 w mieszkaniu Marii Kubackiej. Format: 31×23 cm. Objętość 8 stron, po zmianie tytułu objętość pisma zmniejszono od 4—6 stron. Ukazywało się w latach 1940—1942. Tygodnik lub dwutygodnik. Numer pierwszy wydano w grudniu 1940 r., ostatni 11 czerwca 1942 r. Redaktorem naczelnym był prawdopodobnie Stefan Kłaczyński „Jarosław”.

Zachowane egzemplarze — 1941: 5, 6 (3 I), 6 (4 I); 1942: 52, 53.

CA KC PZPR — 1941: 5, 6 (3 I), 6 (4 I); 1942: 52, 53.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 640, s. 166; CA KC PZPR, syg. P. 685, „Polska Prawda”; *Relacja autoryzowana Feliksy Gierowskiej* w posiadaniu autora.

„PRAWDA POLSKA”

Kontynuacja pisma „Polska Prawda” z zachowaniem ciągłości numeracji lat wydania. Pismo Związku Walki Zbrojnej i Armii Krajowej, początkowo dla obwodu kieleckiego, a następnie od lipca 1944 r. organ Komendy Okręgu AK Kielce. Powielane w Kielcach przy ul. Wesołej 42 u Marii Kubackiej „Babci” do października 1943 r. oraz po wznowieniu pisma od stycznia do lipca 1944 r. W miesiącach lipcu, sierpniu i wrześniu 1944 r. drukowano w drukarni kieleckiej „Jedność”. Od października 1944 r. wrócono do pierwotnego miejsca pracy, tj. na ulicę Wesołą 42. Format: A4. Objętość 4 do 8 stron. Ukazywało się w latach 1942—1943 do śmierci pierwszego redaktora pisma, a po wznowieniu wydawnictwa w latach 1944—1945. Do wznowienia wydawnictwa wychodziło jako tygodnik, po wznowieniu początkowo jako tygodnik, a następnie dwa razy w tygodniu. W pierwszym etapie działalności numer pierwszy wydano 11 czerwca 1942 r., ostatni w początkach października 1943 r. Po wznowieniu numer pierwszy ukazał się 22 stycznia 1944 r., ostatni w styczniu 1945 r. W drugim etapie działalności stosowano technikę powielania. Nakład wahał się w granicach 150—300 egzemplarzy, a przy zastosowaniu druku 1200—1500 egzemplarzy. Redaktorem naczelnym pisma do dnia 13 października 1943 r. był Stefan Kłaczyński „Jarosław”, który został zadenuncjowany przez Tadeusza Jażdżyńskiego — agenta gestapo. W okresie od stycznia do września 1944 r. redaktorem naczelnym był Józef Andrzej Gierowski „Mamut”, a po nim, do końca okupacji, Janiszewski „Kamil”. W skład kolegium redakcyjnego po wznowieniu wchodziła Maria Łozińska „Rozmaryna”, Maria Gierałtowska, Danuta Wolniak (przepisywała artykuły na matrycę), Feliksa Gierowska „Fela” (powieliała egzemplarze „Prawdy Polskiej”). Kolportażem zajmowały się Barbara Bularska „Basia”, Galasówna „Maka”, Machałowicz „Dan-ka”, Maria Marcickiewicz „Marychna”.

Zachowane egzemplarze — 1942: 56—58, 62, 65, 66; 1944: 16, 23, 24, 26, 33, 98, 102; 1945: 1, 2.

CA KC PZPR — 1942: 56—58, 62, 65, 66; 1944: 98, 102; 1945: 1, 2. MS-K — 1944: 16, 23, 24, 26. Zbiory prywatne autora — 1944: 33.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 640, s. 166 i 174; *Relacja autoryzowana prof. dra Józefa Andrzeja Gierowskiego* w posiadaniu autora; *Relacja autoryzowana Feliksy Gierowskiej* w posiadaniu autora; *Relacja autoryzowana Stefani Gierowskiej* w posiadaniu autora; *Relacja autoryzowana Heleny Domańskiej-Krakowskiej* w posiadaniu autora.

„PRAWDA POLSKA”

W podtytule: „Komunikat”. Pismo Armii Krajowej, zawierające tylko komunikaty radiowe, przeznaczone wyłącznie dla mieszkańców Kielc. Powiela-

ne i częściowo drukowane w Kielcach, w tych samych punktach gdzie i tygodnik „Prawda Polska”. Format: A4. Objętość 2 strony. Ukazywało się w latach 1944—1945. Dziennik. Pierwszy numer wydano prawdopodobnie w lipcu 1944 r., ostatni w styczniu 1945 r. Kolegium redakcyjne — jak w tygodniku „Prawda Polska” (w okresie wznowienia).

Zachowane egzemplarze — 1944: 16, 22, 71, 82; 1945: 5.

MS-K — 1944: 22, 82. Zbiory prywatne mgra Jana Franeckiego w Radomiu — 1944: 71. Zbiory prywatne autora — 1944: 16; 1945: 5. *Relacja autoryzowana prof. dra Józefa Andrzeja Gierowskiego w posiadaniu autora. Relacja autoryzowana Stefanii Gierowskiej w posiadaniu autora.*

„POLSKA WALCZĄCA”

W winiecie emblemat: godło Polski. Pismo Związku Walki Zbrojnej i Armii Krajowej dla okręgu Kielce. Powielane w Kielcach. Format: 33,7×21,2 cm. Objętość 8 stron. Ukazywało się w roku 1940.

Zachowane egzemplarze — 1940: 19 (z dnia 5 X).

CA KC PZPR — 1940: 19 (z dnia 5 X).

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 641, s. 166; CA KC PZPR, syg. P. 749, „Polska Walcząca”.

„PŁOMIENIE”

W podtytule: „Organ Młodzieży PPS — Okręgu Kielce”. Pismo Robotniczej Partii Polskich Socjalistów. Maszynopis wydawany w Kielcach. Format: A4. Objętość 2 do 8 stron. Ukazywało się w roku 1944.

Zachowane egzemplarze — 1944: b. nr (1 IX, 5 X).

CA KC PZPR — 1944: b. nr (1 IX, 5 X).

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 582, s. 154; CA KC PZPR, syg. P. 588, „Płomienie”.

„PRZEDŚWIT”

Kontynuacja pisma „Wyzwolenie”. W podtytule: „Tygodnik Informacyjny do Walki o Nową i Niepodległą Polskę”. W winiecie emblemat: Orzeł trzymający w dziobie wieniec laurowy. Pismo Stronnictwa Ludowego i Batalionów Chłopskich dla obwodu włoszczowskiego, kolportowane w powiatach: olkuskim, zawierciańskim, myszkowskim i częstochowskim. Powielane w lesie między wsiami Pradła i Huta w pow. włoszczowskim. Ukazywało się w latach 1940—1942. Tygodnik. Ostatni numer pisma wydano dnia 2 VIII 1942 r. Wyszło łącznie 135 numerów. Redaktorem naczelnym pisma był Józef Sygiet „Jan”. W skład kolegium redakcyjnego wchodził: Mieczysław Stabach, Izidor Bzdęga, Feliks Nawrot, Tadeusz Nawrot, Marcin Klimas, Bolesław Skóra „Kałuża”, Antoni Snitko i Konstanty Kopyciak.

Zachowane egzemplarze — 1940: 36; 1941: 27, 31—33, 37, 39, 40.

KHRL — 1940: 36; 1941: 27, 31—33, 37, 39, 40.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 678, s. 176 i 177; J. Nowak, op. cit., s. 573; Cz. Poniecki, op. cit., s. 166; S. Jagiełło i inni *Bataliony Chłopskie* (album)..., s. 33; „Zielony Sztandar” 1966, nr 36.

„PRZEDŚWIT”

Pismo Armii Krajowej. Powielane w Skarżysku (?) lub Starachowicach (?) Format: 35×23 cm. Objętość 5 stron. Ukazywało się w latach 1941—1944.

Zachowane egzemplarze — 1942: 55, nr zatarty (4 IV); 1944: 31.

CA KC PZPR — 1942: 55, nr zatarty (4 IV); 1944: 31.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 141, s. 190; CA KC PZPR, syg. P. 706, „Przedświt”.

„RAPORT”

Pismo wydawane przez Narodową Organizację Wojskową. Powielane w powiecie jędrzejowskim (?) Format: 30,5×21,6 cm oraz 33,5×20,7 cm. Objętość 4—8 stron. Ukazywało się w latach 1941—1943. Tygodnik.

Zachowane egzemplarze — 1942: 3, 12; 1943: 26.

CA KC PZPR — 1942: 3, 12. Zbiory prywatne Antoniego Sierpińskiego w Czarncy pow. Włoszczowa — 1943: 26.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 736, s. 190; CA KC PZPR, syg. P. 686, „Raport”.

„RASTA” (Rada Starszych)

Pismo wydawane przez Żydowskie Towarzystwo Ochrony Zdrowia (TOZ), w Częstochowie. Ukazywało się w roku 1941. Redaktorem naczelnym był dr Adam Wolberg.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 149, s. 190; J. Pietrzykowski *Hitlerowcy w Częstochowie 1939—1945*, Poznań 1959, s. 175.

„REDUTA”

Pismo Związku Walki Zbrojnej i Armii Krajowej dla obwodu Kozienice, kryptonim „Krzaki”. Powielane w Garbatce koło Kozienic. Format: A4. Objętość 8 stron. Ukazywało się w latach 1940—1945. Wychodziło jako tygodnik, w późniejszym okresie nieregularnie. Numer pierwszy wydano w ostatnią niedzielę kwietnia 1940 r. Nakład wahał się w granicach 300 egzemplarzy. Redaktorem naczelnym był Jerzy Jakubowski „Błysk” do dnia 22 VII 1943 r., a po jego śmierci Władysław Molenda, który funkcję tę pełnił do dnia wyzwolenia. W skład kolegium redakcyjnego wchodził: Stanisław Jańczak „Józef”, Józef Pawlak „Bartosz” i Adam Bielawski „Adam”. Kolportażem zajmowała się Anna Lewandowicz i jej rodzice Janina i Józef.

Zachowane egzemplarze — 1942: 4, 22, 23, 25—27.

CA KC PZPR — 1942: 22, 23, 25—27. IH PAN — 1942: 4.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 741, s. 191; J. Pawlak, op. cit., s. 159—161; CA KC PZPR, syg. P. 269, „Reduta”.

„ROBOTNIK”

Pismo wydawane przez „Wolność, Równość, Niepodległość”. Powielane w Opatowie. Ukazywało się w roku 1943.

Bliższych danych o piśmie brak.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 150, s. 191.

„ROTA”

Pismo Narodowych Sił Zbrojnych. Drukowane w Kieleckiem w roku 1943. Numer pierwszy wydano w listopadzie 1943.

Zachowane egzemplarze — 1943: 1.

BN — 1943: 1.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 196, s. 197.

„RZECZPOSPOLITA POLSKA”

Tytuł i zewnętrzna szata graficzna przywłaszczona z organu Delegatury Rządu: „Rzeczpospolita Polska”. Pismo Rady Narodowej Polski (Obozu Narodowo-Radykalnego). Drukowane w Częstochowie. Format: 24×16 cm. Objętość 4 strony. Ukazywało się od sierpnia do września 1944 r. Numer pierwszy ukazał się na początku drugiej połowy sierpnia 1944 r. Można tak sądzić na podsta-

Łok II.

S o b o t a 9 w r z e s i ą n i a 1944 r.

NIEMCY JUŻ PROSZĄ O ZAWIĄZANIE BRONI

Londyński "DAILY MAIL" z dnia 7 bm. przynosi sensacyjną wiadomość o niepięknym zabiegu, celem nawiązania kontaktów z przywódcami. Od szeregu dni zaprzeczają się ożywiony ruch Niemcy, wyrażeni dyplomatycznych "Liżbonie". Miałoby nastąpić nieoficjalne spotkanie z reprezentantami Sprzymierzonych, którzy oświadczyli Niemcom, że tylko bezwarunkowa kapitulacja może zakończyć wojnę.

"Daily Mail" stwierdza w związku z tym, że przywódcy pokonanych Niemiec hitlerowskich chcą zachować całe swe głowy po wojnie, składają najgroźniejsze oferty w celu sprolongowania wyroku śmierci, jaka wisi nad ich głowami. Dziennik podkreśla, że przywódcy hitlerowscy nie znajdują nigdzie schronienia, natomiast rządzą rządy Szwecji i Argentyny złożyły oświadczenia, stwierdzające, że Niemcy przestępcy wojenni nie znajdują na terenie tych państw schronienia, jakie przysuguje przestępcom politycznym.

WARSZAWA WALCZY!

Stare Miasto zostało zajęte przez Niemców. Zdobiono wprowadzić całą uzbrojoną załogę, lekko rannych i jeńców. Główne natarcie nieprzyjaciela na Śródmieście, przy silnym poparciu artylerii i lotnictwa, zostało odparte. Znad przesunięcia znacznych sił Niem. w rejonie St. Miasta. Ogień nieprzyjacielski nęka Warszawę w dalszym ciągu. Została zbombardowana elektrownia. Brd. światła. W walkach o Warszawę biorą udział najemne formacje SS, rekrutujące się z ukraińców i litwinów. Na nich to ciężą odpowiedzialność za straszliwe gwałty i okrucieństwa popełnione na ludności cywilnej. Ukraińcom i litwinom nigdy tego nie zapomniemy.

NIEMCY HENAJĄ A.R.

Niemieckie biuro informacyjne ogłosiło, że patriotów polscy wzięci z bronią w rękę w walkach o Warszawę będą odciążeni za jeńców wojennych.

I ROL JERZY VI SKŁADA HOŁD

WALCZĄCY POLSCOM

Londyn 7.9 - "W odpowiedzi na depeszę prez. Raczkiewicza z okazji 5 lat wojny, król angielski Jerzy VI nadał specjalne piśmo, w którym składa hołd i podziękowania i jego żołnierzom, stwierdzając, że "Jestem przekonany, że w walce straszliwe cierpienia i ofiary, które Narodowi Polakom przyniosła wojna barbarzyńska hitlerowska, przyniosła im wielką radość, przyniosła

nagrodę w świadomości, że nie byli one daremne dla zwycięstwa, którego Polacy tak długo oczekiwali i do którego tak wiele przyczynili się."

SPRZYMIERZENI

PRZEKROCZYLI GRANICĘ NIEMIECKĄ.

III - e armia amerykańska przekroczyła granicę Rzeczy w rejonie SAARBRUKEN. Lotnictwo Sprzym. rozpoczęło druzgotnie lini Zygfrйда. Atak na Niemcy rozpoczął się ledą chwilę. Wzdłuż całej granicy niemieckiej, od Antwerpii do Nancy Sprzym. koncentrują swe siły, które mają wziąć udział w bitwie o Niemcy.

W BELGII I FRANCJI.

I - e armia amerykańska prowadzi natarcie w kierunku Aawizgranu jednego z ważnych filarów na lini Zygfrйда. W rejonie Mons likwiduje się pułk, w której zamknięto znaczne siły niemieckie. Do tej chwili 15 tys. jeńców i 1 generał.

Nad kanałem La Manche 50 - cioty sił armii amerykańskiej stoją w obliczu zęgady. W dniu 9.9 oddziały brytyjskie i polskie dotarły do wybrzeża kanału w rejonie Gravelines zarysując drogę odwrotu. Ukazane siły zostały bombardowane z lotu. 7.9.9. 1944 r. Oddziały I - szej armii amerykańskiej gen. Maczka wroczyły do Belgii i Francji.

Ryc. 6. „Ziemia Kielecka” — pismo SL-BCh dla obwodu Kielce

wie datowanej odezwy nr 1 z dnia 15 VIII 1944 r. zamieszczonej w numerze 1 pisma.

Zachowane egzemplarze — 1944: 1, 2.

CA KC PZPR — 1944: 1, 2. BJ — 1944: 1.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 772, s. 200; CA KC PZPR, syg., P. 1542, „Rzeczpospolita Polska”.

„SPRAWY POLSKIE”

Pismo Tajnej Organizacji Wojskowej. Powielane w Końskich. Ukazywało się w latach 1939—1943. Tygodnik. Numer pierwszy wydano w grudniu 1939 r.

Zachowane egzemplarze — 1939: 1; 1940: 1—6, 9, 13, 15, 21—28, 31—33, 33a, b. nr (15 X, 1 XI); 1941: 1/34, 3, 4/37, 18; 1942: 7, 8, 9, 12, 13, 15, 18, 22.

CA KC PZPR — 1939: 1; 1940: 1/2, 3, 4 (15 II), 4 (3 III), 5, 9, 13—15, 21—28, 31—33, 33a, b. nr (15 X, 1 XI); 1941: 1/34, 3, 4/37. IH PAN — 1940: 1, 4—6, 9, 13—15, 22—28, 31—33; 1941: 1/34, 4/37. MPRR — 1940: 3—6, 9, 13, 15, 21—25, 27, 28, 30—33; 1941: 3/36, 4/37. Zbiory prywatne m. mra Walentego Ślusarczyka w Słupi Nowej k. Kielc — 1941: 18; 1942: 7, 8, 9, 12, 13, 15, 18, 22; 1943: 9.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 814, s. 210; T. Głowacki, op. cit., „Prasa Polska” 1947, nr 2—3; „Biuletyn Komitetu «300-lecia Prasy Polskiej»” Warszawa 1961, s. 72.

„SPRAWY POLSKIE”

Pismo Armii Krajowej dla obwodu kieleckiego. Początkowo powielane, następnie drukowane w Kielcach. Format: 21×14,7 cm. Objętość 8 stron. Ukazywało się od 1944 r. — do sierpnia 1945 r. Wychodziło dwa razy w tygodniu.

Zachowane egzemplarze — 1944: 46 (25 XII); 1945: 40, 41, 42.

CA KC PZPR — 1944: 46 (25 XII). MS-K — 1945: 40, 41, 42.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 815, s. 210; B. Hillebrandt *Podziemna walka z okupantem w Kielcach i powiecie kieleckim w latach 1939—1945*, Kielce 17 X 1971, maszynopis w posiadaniu Okręgowej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Kielcach, s. 4 i 5.

„SPRAWY ŻOŁNIERSKIE”

Pismo Armii Krajowej dla obwodu kieleckiego. Początkowo powielane, a następnie drukowane w Kielcach. Format: 21×14,9 cm. Objętość od 4 do 8 stron. Ukazywało się w roku 1942 jako dwutygodnik.

Zachowane egzemplarze — 1942: 7—10, 14.

CA KC PZPR — 1942: 7—10. Zbiory prywatne Antoniego Sierpińskiego w Czarnicy pow. Włoszczowa — 1942: 14.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 817, s. 211; Hillebrandt *Podziemna walka z okupantem...*, s. 4 i 5; CA KC PZPR, syg. P. 692, „Sprawy Żołnierskie”.

„SYGNAŁ”

Pismo Stronnictwa Ludowego. Powielane we wsi Zawada w pow. opatowskim. Ukazywało się w latach 1941—1942 jako miesięcznik, a niekiedy dwutygodnik. Nakład wahał się w granicach ok. 300 egzemplarzy. Wyszło łącznie 25 numerów. Redaktorem naczelnym pisma był Józef Bińczak „Ziemowit”.

J. Nowak, op. cit., s. 575; S. Jagiełło i inni *Bataliony Chłopskie* (album)...., s. 234.

„ŚWIT”

W winiecie hasło: „Wspólnymi łańcuchy opaszmy ziemskie kolisko”. Emblemat młota i sierpa, a od roku 1944 promienie wschodzącego słońca. Pismo Rewolucyjnej Grupy Inteligencji Socjalistycznej „Świt”, od roku 1944 po wejściu grupy w skład PPR pismo dowództwa iłżańskiego rejonu AL „Świt”. Powielane w Krzyżanowicach w pow. iłżeckim. Format: 30×22 cm. Ukazywało się w latach 1942—1944. Wychodziło nieregularnie. Początkowo nakład wahał się

w granicach 20—30 egzemplarzy, a w roku 1944 od 300—500 egzemplarzy. Do roku 1943 wydano 30 numerów, w miesiącach letnich 1944 r. wydano jeszcze 2 numery. Redaktorem naczelnym był Sylwester Wątrobiński „Wieniawa”. W skład kolegium redakcyjnego wchodził: Eugeniusz Iwańczyk „Wiślicz”, Mieczysław Świostek „Róg”, Stefan Gronostaj „Grab”, Jan Kopiał „Łan”.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

A Przygoński, op. cit., poz. 152, s. 159—160; M. Malinowski i inni *Publicystyka konspiracyjna...*, t. 1, s. 335; A. Słomkowska, op. cit., s. 97—100; W. Namiotkiewicz, B. Roztropowicz *Ludzie, fakty, refleksje*, Warszawa 1961, s. 234; E. Wiślicz-Iwańczyk *Echa Puszczy Jodłowej*, Warszawa 1969, s. 92 i 124; A. Bakalarczyk *Leśne boje, wspomnienia oficera II Brygady AL „Świt”*, Warszawa 1969, s. 68, 81, 88, 89; „Słowo Ludu” 1972, nr 12 (7705); E. Wiślicz-Iwańczyk *Towarzysz „Grab”*, „Świt” 1945, nr 24/56.

„TRYBUNA”

Pismo Konspiracyjnej Powiatowej Rady Narodowej w Opatowie oraz Miejskiej Rady Narodowej w Ostrowcu Świętokrzyskim. Powielane w Ostrowcu Świętokrzyskim. Ukazywało się od drugiej połowy 1944 r. do stycznia 1945 r.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

A. Przygoński, op. cit., poz. 152, s. 159 i 160; A. Weber, op. cit., s. 61; J. Pawłowicz, op. cit., s. 213; „Słowo Ludu”, op. cit., nr 12 (7705).

„TRYBUNA LUDU”

Kontynuacją pisma była prawdopodobnie „Trybuna Wolności”. W podtytule: „Organ Okręgowego Komitetu Polskiej Partii Robotniczej”. Pismo Częstochowsko-Piotrkowskiego Komitetu Okręgowego PPR. Powielane w Piotrkowie Trybunalskim. Format: 30×22 cm. Objętość 6 stron. Ukazywało się w roku 1944. Numer pierwszy wydano w listopadzie 1944.

Zachowane egzemplarze — 1944: 1.

CA KC PZPR — 1944: 1.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 867, s. 221; A. Przygoński, op. cit., poz. 164, s. 165; M. Malinowski i inni *Publicystyka konspiracyjna...*, t. 1, s. 337; t. 3, s. 386; CA KC PZPR, sygn. P. 149, „Trybuna Ludu”.

„TRYBUNA WOLNOŚCI”

Prawdopodobnie kontynuacja pisma „Trybuna Ludu”. Pismo Częstochowsko-Piotrkowskiego Komitetu Okręgowego PPR. Powielane w Piotrkowie Trybunalskim. Ukazywało się w latach 1944—1945. Dwutygodnik. Numer pierwszy wydano w listopadzie 1944., a ostatni w styczniu 1945 r.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

A. Przygoński, op. cit., poz. 172, s. 169; CA KC PZPR, t. os. 2431, *Wspomnienia Janiny Kwapińskiej*.

„TRYBUNA WOLNOŚCI”

W podtytule: „Lokalny Organ Polskiej Partii Robotniczej Okręgu 7”. W winiecie emblemat: zielone kłosa pszenicy. Pismo Radomskiego Komitetu Okręgowego PPR. Powielane w Paulinowie, następnie na Gutwinie pod Ostrowcem Świętokrzyskim. Format: A4. Objętość 4 strony. Ukazywało się w latach 1944—1945. Dwutygodnik. Numer pierwszy wydano w październiku 1944 r., ostatni w styczniu 1945 r. Nakład wahał się w granicach od 100 do 200 egzemplarzy. Łącznie wyszło około 10 numerów. Redaktorem naczelnym pisma był Adam Koniewicz. W skład kolegium redakcyjnego wchodził: Antoni Ratusiń-

ski, Marian Stanik, Jan Żak, Tadeusz Góralski, Stanisław Jabłoński, Feliks Michalski.

Zachowane egzemplarze — 1944: 5; 1945: 6, 7.

CA KC PZPR — 1944: 5; 1945: 7. CAW — 1945: 6, 7.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 873, s. 222; A. Przygoński, op. cit., poz. 170, s. 168 i 169; A. Słomkowska, op. cit., s. 107 i 108; M. Malinowski i inni *Publicystyka konspiracyjna...*, t. 3, s. 390, 392, 397; „Słowo Ludu”, op. cit., nr 12 (7705); CA KC PZPR, t. os., 7067, *Wspomnienia Feliksa Michalskiego*; CA KC PZPR, t. os., 7076, *Wspomnienia Mariana Stanika*.

„TRYBUNA WOLNOŚCI”

W podtytule: „Lokalny Organ Polskiej Partii Robotniczej”. Pismo Komitetu Okręgowego w Częstochowie. Powielane w Częstochowie. Format: 30×22 cm. Ukazywało się w latach 1942—1945, nieregularnie.

Bliższych danych o piśmie brak.

M. Malinowski i inni *Publicystyka konspiracyjna...*, t. 1, s. 339.

„TRYBUNA WOLNOŚCI”

Pismo Powiatowej Rady Narodowej w Opatowie oraz Miejskiej Rady Narodowej w Ostrowcu Świętokrzyskim. Powielane w Ostrowcu Świętokrzyskim. Ukazywało się w roku 1944 (?).

Bliższych danych o piśmie brak.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 167, s. 192; M. Malinowski i inni *Publicystyka konspiracyjna...*, t. 1, s. 339.

„TRZECIAK”

W winiecie hasło: „Bóg, Honor, Ojczyzna”. Emblemat: godło Polski. Pismo Armii Krajowej, powielane w woj. kieleckim. Format: 31×22 cm. Objętość 2 strony. Ukazywało się w latach 1944—1945 jako dwutygodnik. Numer pierwszy wydano w pierwszej połowie grudnia 1944 r., ostatni w styczniu 1945 r.

Zachowane egzemplarze — 1944: 1, 2; 1945: 3, 4.

CA KC PZPR — 1944: 2. AMSW — 1944: 1, 2; 1945: 3, 4. MPRR — 1944: 2.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 877, s. 233; CA KC PZPR, syg. P. 275, „Trzeciak”.

„WALKA O NOWĄ POLSKĘ”

Pismo Stronnictwa Ludowego i Batalionów Chłopskich dla obwodu opatowskiego, kolportowane w powiatach opatowskim, sandomierskim i iłżeckim. Powielane we wsi Zwola w pow. opatowskim. Ukazywało się w roku 1944 jako tygodnik. Redaktorem naczelnym był Mieczysław Biernat.

Zachowane egzemplarze — 1944: 14/43, 20, 22, 25/54, 30/59.

KHRL — 1944: 14/43, 20, 22, 25/54. Zbiory prywatne mgra Walentego Ślusarczyka w Słupi Nojej koło Kielc — 1944: 30/59.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 925; s. 235; Cz. Poniecki, op. cit., s. 166.

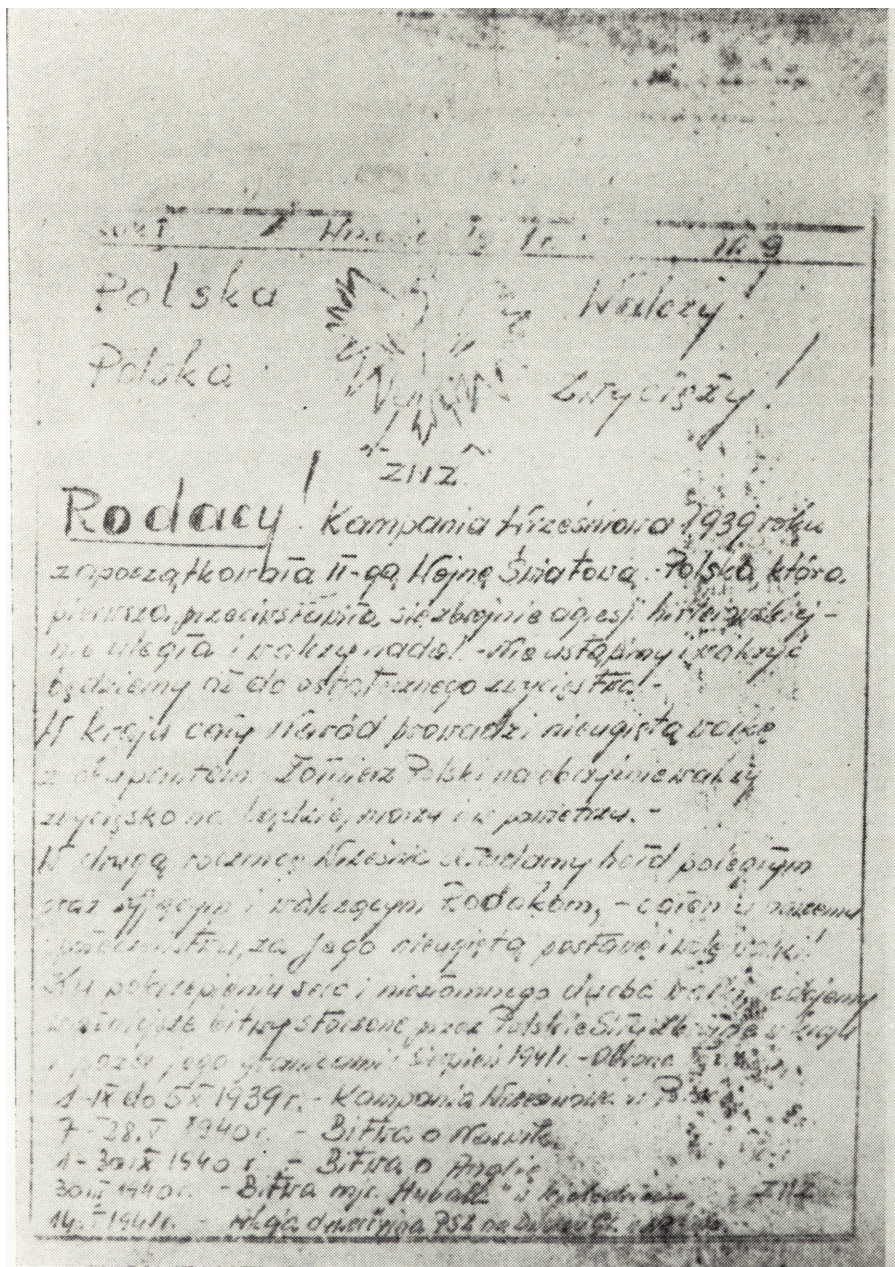
„WARTA”

W podtytule: „Biuletyn Informacyjny”. Pismo Polskiego Związku Wolności. Powielane w Częstochowie. Ukazywało się w latach 1941—1943.

Zachowane egzemplarze — 1941: b. nr (7 I); 1943: b. nr (23 V).

AMSW — 1941: b. nr (7 I). IH PAN — 1943: b. nr (23 V). CA KC PZPR — 1943: b. nr (23 V).

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 236, s. 237.

Ryc. 7. „Jodła” — pismo AK placówki „Skala” przy zgrupowaniu „Ponurego”

„WERBLE”

W winiecie emblemat: godło Polski, obok niego werbel i dwie pałeczki. Pismo Stronnictwa Ludowego dla obwodu Włoszczowa. Powielane w Irządach w pow. włoszczowskim w mieszkaniu nauczycielki Marii Kijak zamieszkałej w pałacu dworskim dziedzica Stanisława Krotkiewskiego. Format: A4. Objętość 2 do 4 stron. Ukazywało się w latach 1943—1944 jako tygodnik lub dwutygodnik, a niekiedy dziennik. Numer pierwszy wydano dnia 1 maja 1943, ostatni 10 stycznia 1944 r. Nakład wahał się w granicach 700 egzemplarzy. Wyszło łącznie 50 numerów. Redaktorem naczelnym był Stanisław Dzieciuchowicz. W skład kolegium redakcyjnego wchodził: Tadeusz Dudkiewicz, Zofia i Bolesław Fryska, Wilhelm Hanus i jego żona Zofia, która była autorem szaty graficznej, Wiesław Jażdżyński, Stanisław Skóra i Marian Heinger.

J. Nowak, op. cit., s. 576; *Relacja autoryzowana Wilhelma Hanusa w posiadaniu autora.*

„WERBLE”

Pismo Armii Krajowej. Powielane we Włoszczowie. Ukazywało się w roku 1944 jako tygodnik. Nakład sięgał 400 egzemplarzy.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 177, s. 193.

„WIADOMOŚCI POLSKIE”

Kontynuacją było pismo „Żołnierz Wolności”, od schyłku 1941 r. Organ Sztabu Armii Krajowej okręgu Kielce. Powielane w kielcach przy ul. Zeromskiego w mieszkaniu Deleky. Ukazywało się w latach 1940—1941. Dwutygodnik. Numer ostatni wydano prawdopodobnie w miesiącu listopadzie lub grudniu 1941 r. Nakład wahał się w granicach od 100 do 150 egzemplarzy. Redaktorem naczelnym pisma był Stefan Kłaczyński „Jarosław”. W skład kolegium redakcyjnego wchodził: Wiesław Jażdżyński i inni.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

Wojskowy Instytut Historyczny, syg. III/49/39, *Relacja Felicjana Zaremby. Relacja autoryzowana Heleny Domańskiej-Krakowskiej w posiadaniu autora.*

„WIADOMOŚCI TYGODNIOWE”

Pismo Armii Krajowej. Powielane w Jędrzejowie. Ukazywało się w latach 1941—1942 jako tygodnik.

Zachowane egzemplarze — 1942: 3.

IH PAN — 1942: 3.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 965, s. 244.

„WIADOMOŚCI TYGODNIOWE”

Pismo wydawane przez Stronnictwo Ludowe i Armię Krajową. Powielane w Nawarżycach w pow. jędrzejowskim. Wydawano w roku 1941 jako tygodnik.

Zachowane egzemplarze — 1941: b. n. (VII, 13 VIII, 24 VIII, 31 VIII).

KHRL — 1941: b. nr (VII, 13 VIII, 24 VIII, 31 VIII).

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 966, s. 245.

„WIADOMOŚCI RADIOWE”

Od wiosny 1941 r. zmiana tytułu na „Bądź gotów”. Pismo Stronnictwa Ludowego. Powielane w mieszkaniu Tomasza Kozła w Ruszkowie w pow. opa-

towskim. Ukazywało się na przełomie lat 1940/1941. Tygodnik w nakładzie 100 egzemplarzy. Wyszło łącznie około 10 numerów. Redaktorem naczelnym pisma był Władysław Zwiejski „Łada”. W skład kolegium redakcyjnego wchodził: Władysław Zwiejski „Łada” oraz Czesław Kozioł, który był technikiem powielania i łącznikiem kolportażu.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

J. Nowak, op. cit., s. 576.

CA KC PZPR, sygn. 203/XII—4, k. 29, inf. 1735/2.

„WIATR OD WSCHODU”

Pismo Armii Krajowej okręg Kielce. Powielane. Ukazywało się w roku 1944 jako tygodnik. Nakład sięgał 300 egzemplarzy. Pismo o charakterze antykomunistycznym.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 179, s. 193.

„WICI”

Pismo Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich. Powielane w Inspektoracie „Chata” (Pińczów, Miechów, Olkusz). Ukazywało się w roku 1944. Pierwszy numer wydano w lutym 1944 r.

Zachowane egzemplarze — 1944: 1.

KHRL — 1944: 1.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 978, s. 246.

„WIARUS”

W podtytule niektórych numerów: „Tygodnik Armii Krajowej”. W winiecie niektórych egzemplarzy hasło: „Jedna Armia Jeden Duch”. W winiecie emblemat: rozłożona księga, na niej leży obnażona szabla. Pismo Armii Krajowej obwodu Kielce. Powielane w Kielcach. Format 22×15,5 cm. Ukazywało się w latach 1943—1944 jako tygodnik.

Zachowane egzemplarze — 1943: 3—5; 1944: 10, 18—22, 24, 26—30.

AMSW — 1944: 3—5; 1944: 20. BN — 1944: 18—22, 24, 26—30. CA KC PZPR — 1944: 10, 19.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 975, s. 246; B. Hillebrandt *Podziemna walka z okupantem w Kielcach...*, s. 4; CA KC PZPR, sygn. P. 302, „Wiarus”.

„WIADOMOŚCI”

W podtytule: „Wydawnictwo Partyzanckiej Grupy Operacyjnej Gwardii Ludowej Bartosza Głowackiego”. Pismo wydawane przez Grupę Operacyjną GL im. B. Głowackiego, dowodzonej przez Tadeusza Grochala „Tadka Białego”. Powielane w Kieleckiem. Format: 30×22 cm. Ukazywało się w roku 1943. Wychodziło nieregularnie.

Zachowane egzemplarze — 1943: 2, 4.

CA KC PZPR — 1943: 2, 4. CAW — 1943: 2. IH PAN — 1943: 2.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 937, s. 238; A. Przygoński, op. cit., poz. 183, s. 174; M. Malinowski i inni *Publicystyka konspiracyjna...*, t 1, s. 341.

„W JEDNOŚCI SIŁA”

Pismo Armii Krajowej okręg Kielce. Powielane w Busku. Ukazywało się w latach 1943—1944 (?). Tygodnik. Wychodziło w nakładzie 1500 egzemplarzy. W zespole redakcyjnym pracował „Srogi” z Buska.

Blższych danych o piśmie brak.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 170, s. 193; F. Faliszewski, op. cit., s. 81.

„W MARSZU”

Wspólny Organ Batalionów Chłopskich i Armii Ludowej. Pismo powielane w Jędrzejowie. Ukazywało się w latach 1941—1944.

Zachowane egzemplarze — 1942: 16—18, 20—25, 27, 28, 30—32, 37; 1943: 9—14; 1944: 16, 49, 50.

AMSW — 1943: 9—14, 1944: 50. CA KC PZPR — 1942: 16—18, 20—25, 27, 28, 30, 31; 1944: 49, 50. KHRL — 1942: 28, 31, 32, 37; 1944: 16.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 907, s. 230.

„W MARSZU DO WYZWOLENIA”

Pismo Armii Krajowej wydawane w Jędrzejowie. Ukazywało się w roku 1942.

Bliższych danych o piśmie brak.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 171, s. 193.

„W MARSZU NAPRZÓD”

Pismo Narodowych Sił Zbrojnych. Powielane na terenie województwa kieleckiego. Ukazywało się w roku 1944.

Zachowane egzemplarze — 1944: 28.

IH PAN — 1944: 28.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 908, s. 230.

„WOLNOŚĆ”

Pismo Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Końskich. Powielane w Gowarczowie w pow. koneckim w stodole Pietrusiewiczza. Ukazywało się od października do listopada 1944 r. Wyszły łącznie 3 numery pisma, czwarty był w druku i nie ukazał się, ponieważ Niemcy rozbili drukarnię.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

J. Naumiuk *Początki władzy ludowej...*, s. 38; J. Naumiuk *Z działalności PPR w Kielecczyźnie w latach 1942—1945 [w:] Z działalności PPR, GL i AL w Kielecczyźnie (1942—1945). Referaty na sesję popularno-naukową w Kielcach poświęconą 20-leciu PPR*, Kielce 1962, s. 29; „Słowo Ludu”, op. cit., nr 12 (7705).

„WOLNOŚĆ”

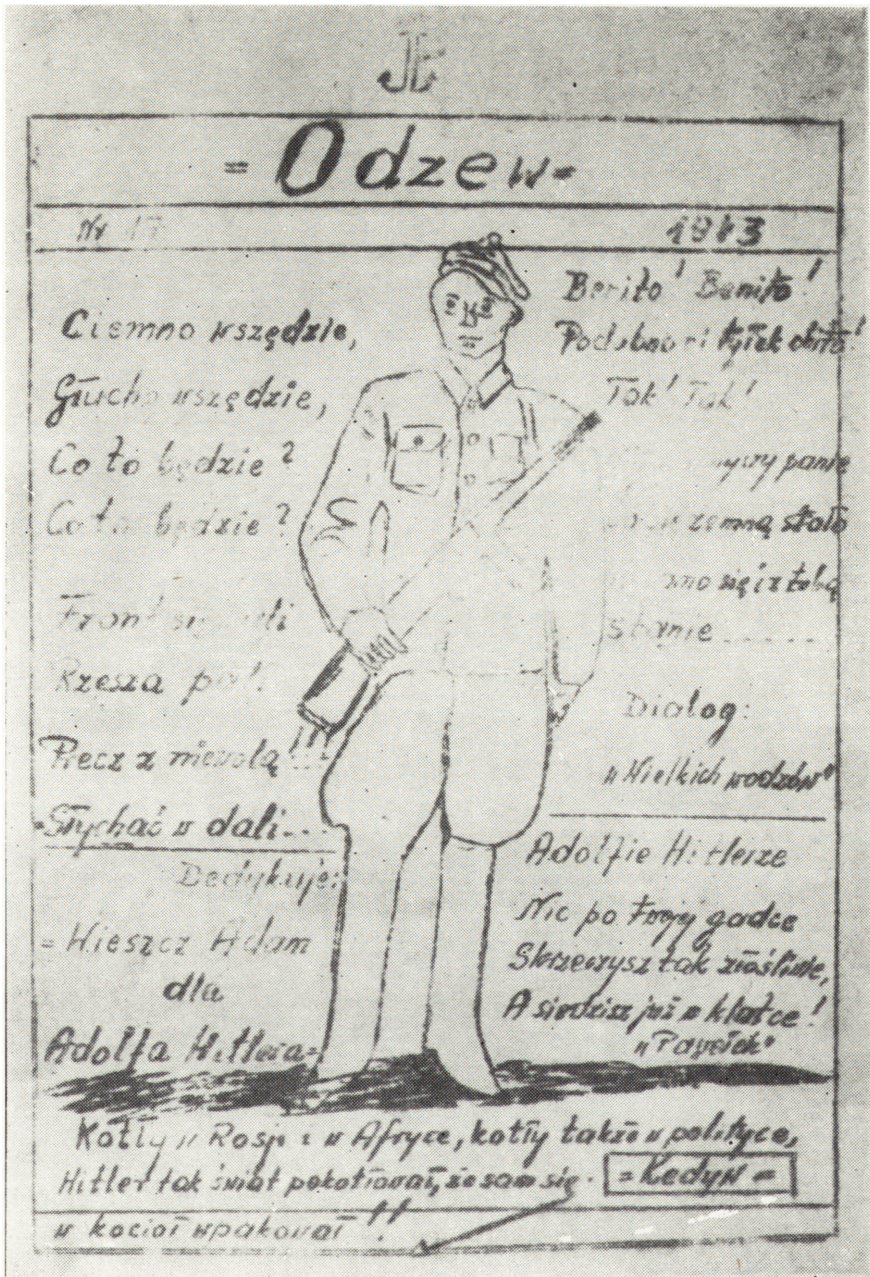
Pismo wydawane przez Organizację Wojskową Polskiej Partii Socjalistycznej w Radomiu. Ukazywało się w latach 1939—1941. Numer pierwszy wydano w październiku 1939 r. Wychodziło w nakładzie około 1000 egzemplarzy.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 187, s. 194; *Meldunek placówki Abwehry przy dowódcy wojskowym w G. G. do III Oddziału Abwehry przy OKW w Berlinie w sprawie akcji masowych aresztowań inteligencji polskiej w Radomiu w dniu 24 stycznia, przeprowadzonej przez policję z udziałem obserwatora Wehrmachtu, Kraków dnia 29 I 1941 [w:] Hans Frank *Okupacja i ruch oporu w dzienniku Hansa Franka 1939—1945*. Wybór i opracowanie pod kierunkiem naukowym S. Płoskiego, t. 1, Warszawa 1970, s. 417 i 418.*

„W ROJU”

Kontynuacja pisma „Czuwaj”, następnie zmiana tytułu od listopada 1943 na „Myśl Młodych”. Pismo Szarych Szeregów w Zbigniewowie. Wydawane

Ryc. 8. „Odzew” — pismo AK placówki „Skała” przy zgrupowaniu „Ponurego”

w formie maszynopisu w Zbigniewowie (właściwa nazwa: Pińczów). Ukazywało się w miesiącach od kwietnia do listopada 1943 r. Tygodnik.

Zachowane egzemplarze — 1943: 16/14, 16, dodatek do nr 16.

CAW — 1943: 16, dodatek do nr 16. BUW — 1943: 1/14, 16.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 912, s. 231.

„W SŁUŻBIE NARODU”

W podtytule: „Organ Służby Cywilnej Narodu”. Pismo Narodowych Sił Zbrojnych. Powielane w Radomiu. Ukazywało się w latach 1943—1944 jako miesięcznik. Numer pierwszy wydano w listopadzie 1943 r.

Zachowane egzemplarze — 1943: 1; 1944: 4/5, 6.

BJ — 1943: 1; 1944: 6; BN — 1944: 4/5.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 914, s. 231.

„WYZWOLENIE”

Kontynuacją pisma był „Przedświt”. W podtytule: „Biuletyn Informacyjno-Polityczny”. Pismo, początkowo luźno działającej grupy, która w okresie późniejszym włączyła się w szeregi Stronnictwa Ludowego „ROCH”. Powielane we Włoszczowie. Ukazywało się w latach 1939—1941. Numer pierwszy wydano w listopadzie 1939 r. Redaktorem naczelnym był Józef Sygiet „Jan”. W skład kolegium redakcyjnego wchodził: Mieczysław Stabach, Izydor Bzdęga, Tadeusz Nawrot, Marcin Klimas, Antoni Śnitko, Konstanty Kopyciak.

Zachowane egzemplarze — 1941: b. nr (28 VI, 10 VII, 13 VII).

KHRL — 1941: b. nr (28 VI, 10 VII, 13 VII).

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 1028, s. 258; J. Nowak, op. cit., s. 578; Cz. Poniński, op. cit., s. 166; „Zielony Sztandar” 1966, nr 36.

„ZA WOLNOŚĆ”

W podtytule: „Organ Polskiego Związku Wolności”. Następnie zmieniono podtytuł na „Częstochowski Głos Pracy. Pismo programowe. Organ Polskiego Związku Wolności”. Pismo Polskiego Związku Wolności, powielane w Częstochowie. Ukazywało się w latach 1939—1944, początkowo jako tygodnik, w okresie późniejszym nieregularnie.

Zachowane egzemplarze; 1942: 20, 22—25, 28, 30; 1943: 19, 21, 28, 33, 36; 1944: 14, 21.

CA KC PZPR — 1942: 20, 28, 30; 1943: 19, 28, 33, 36; 1944: 14. CAW — 1943: 24; 1944: 21. IH PAN — 1942: 22—25.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 1035 s. 260.

„ZIEMIA”

Z nadrukiem „Agencja”. Pismo Stronnictwa Ludowego i Komendy Batalionów Chłopskich okręgu III Kielce. Powielane w Kielcach w domu prof. Jana Czarneckiego. Kolportowane do wszystkich powiatów w okręgu przez sieć łączności „Rocha”. Ukazywało się w latach 1943—1945, początkowo nieregularnie, później jako miesięcznik. Numer ostatni wydano w styczniu 1945 r. Wychodziło w nakładzie około 500 egzemplarzy. Łącznie wydano około 30 numerów. Redaktorem naczelnym był Marian Orzeszek. W skład kolegium redakcyjnego wchodził: Czesław Poniński, Stanisław Jagiełło, Stanisław Janicki, Antoni Gurnicz, Zbigniew Kawecki, Bolesław Dejworek, Łukasz Kumor, Mieczysław Orzeł. Powielaniem zajmował się Władysław Krauze.

Zachowane egzemplarze — 1944: 10—12; 1945: 1, 2.

KHRL — 1944: 10—12; 1945: 1, 2.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 1050, s. 263; J. Nowak, op. cit. s. 579; Cz. Poniecki, op. cit., s. 166.

„ZIEMIA KIELECKA”

Pismo Stronnictwa Ludowego i Batalionów Chłopskich dla południowo-zachodniej części powiatu kieleckiego. Powielane we wsi Brynica w pow. kieleckim. Kolportowane na powiat pińczowski i opatowski. Format A4. Objętość 4 strony. Ukazywało się w latach 1942—1944 do momentu aresztowania Stanisława Grabowskiego „Sochy”. Numer pierwszy wydano na początku 1942, ostatni w miesiącach letnich 1943. Wychodziło w nakładzie około 300 egzemplarzy. Redaktorem naczelnym był Stanisław Grabowski „Socha”. Powielaniem zajmował się Władysław Krauze.

Egzemplarze pisma prawdopodobnie zostały przekazane do Zakładu Historii Ruchu Ludowego przy Naczelnym Komitecie Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego.

Cz. Poniecki, op. cit., s. 166; ZBOWiD Zarząd Oddziału w Kielcach, bez nr inw., *Relacja Józefa Poświaty. Relacja Józefa Poświaty w posiadaniu autora; Relacja autoryzowana Władysława Krauze w posiadaniu autora.*

„ZNAK”

Kontynuacją było pismo „Chłopi”. Pismo Stronnictwa Ludowego i Batalionów Chłopskich. Powielane w Sielcu w pow. pińczowskim. Ukazywało się w latach 1942—1943. Tygodnik. Wyszły łącznie 74 numery. Redaktorem naczelnym był Józef Ozga-Michalski.

Zachowane egzemplarze — 1943: 68—70, 73, 74.

KHRL — 1943: 68—70, 73, 74.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 1120, s. 281; J. Nowak, op. cit., s. 580.

„ZNICZ”

Pismo Stronnictwa Ludowego i Batalionów Chłopskich obwodu stopnickiego. Powielane początkowo we wsi Oględowie, a następnie w zabudowaniach Mariana Palmąki w Gackach k. Szydłowa. Format A4. Ukazywało się w latach 1943—1944. Tygodnik. Numer pierwszy wydano w lipcu 1943 r., ostatni w maju 1944 r. Nakład wahał się w granicach od 200 do 300 egzemplarzy. Redaktorem naczelnym pisma był Józef Ozga-Michalski. W skład kolegium redakcyjnego wchodził: dr Stanisław Szczotka, Władysław Pawlina, Stanisław Zuchara, Stefan Wojciechowski i Adam Słomka.

Zachowane egzemplarze — 1943: b. nr (30 X, 15 XII).

KHRL — 1943: b. nr (30 X, 15 XII).

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 1121, s. 281; J. Nowak, op. cit., s. 580; Cz. Poniecki, op. cit., s. 166; F. Faliszewski, op. cit., s. 58 i 59; A. Korzycki, op. cit. s. 36; *Relacja autoryzowana Adama Słomki w posiadaniu Władysława Pawliny w Kielcach.*

„ZRAB”

Pismo Związku Walki Zbrojnej i Armii Krajowej. Powielane w Iłży. Format A4. Objętość 6 stron. Ukazywało się w latach 1941—1942 jako tygodnik.

Zachowane egzemplarze — 1942: 21, 23.

AMSW — 1942: 21, 23. CA KC PZPR — 1942: 23.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 1064, s. 266; CA KC PZPR, syg. P. 713, „Zrab”.

„ŻAGIEW”

Pismo Stronnictwa Ludowego. Wydawane we wsi Zawada w pow. opatowskim w zabudowaniach Józefa Bińczaka. Ukazywało się w latach 1940—1941. Wychodziło nieregularnie, raz lub dwa razy w miesiącu. Numer pierwszy wydano w sierpniu 1940 r., ostatni w grudniu 1941 r. Łącznie wyszło 14 numerów. Redaktorem naczelnym był Józef Bińczak „Ziemowit”.

J. Nowak, op. cit., s. 580; S. Jagiełło i inni *Bataliony Chłopskie* (album)…, s. 234.

„ŻNIWO”

Kontynuacja pisma „Chłopi”. Pismo Stronnictwa Ludowego i Batalionów Chłopskich. Powielane w Przemykowie w pow. pińczowskim. Kolportowane na teren powiatu pińczowskiego, miechowskiego i olkuskiego. Ukazywało się w latach 1944—1945 jako tygodnik w nakładzie 2000 egzemplarzy. Początkowo redaktorem naczelnym był Klemens Cabaj „Igiel”, a następnie Stanisław Maniak „Mar”.

Zachowane egzemplarze — 1944: 81—86; 1945: 1, 2.

KHRL — 1944: 81—86; 1945: 1, 2.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 1074, s. 268; J. Nowak, op. cit., s. 580; Cz. Poniecki, op. cit., s. 166.

„ŻOŁNIERZ”

Pismo Stronnictwa Ludowego i Batalionów Chłopskich. Powielane w Jędrzejowie. Ukazywało się w roku 1943. Numer pierwszy wydano w grudniu 1943 r.

Zachowane egzemplarze — 1943: 1.

KHRL — 1943: 1.

L. Dobroszycki *Centralny katalog...*, poz. 1075, s. 268.

„ŻOŁNIERZ”

Pismo Batalionów Chłopskich i Armii Krajowej. Wydawane w Jędrzejowie. Ukazywało się w roku 1943 jako miesięcznik w nakładzie 500 egzemplarzy. Bliższych danych o piśmie brak.

L. Dobroszycki *Zaginiona prasa konspiracyjna...*, poz. 200, s. 195.

„ŻOŁNIERZ BCH”

Pismo Komendy Batalionów Chłopskich obwodu Jędrzejów. Powielane w powiecie jędrzejowskim. Ukazywało się w miesiącach od czerwca do listopada 1944 r. w nakładzie około 500 egzemplarzy. Wyszły łącznie 3 numery. Redaktorem naczelnym był Edward Biały. W skład kolegium redakcyjnego wchodził: Józef Żoła i Józef Mróz.

J. Nowak, op. cit., s. 580; Cz. Poniecki, op. cit., s. 166.

„ŻOŁNIERZ WOLNOŚCI”

Kontynuacja pisma „Wiadomości Polskie”. Pismo Związku Walki Zbrojnej i Armii Krajowej. Kolportowane na teren całego Okręgu Kieleckiego. Powielane w Kielcach przy ulicy Żeromskiego w mieszkaniu Zofii Lachnik na powielaczu wykonanym z pralki. Ukazywało się w latach 1941—1943 do

tragicznej śmierci redaktora naczelnego pisma (13 X 1943) jako tygodnik, a niekiedy jako dziennik. Częstotliwość pisma uzależniona była od ilości zgromadzonego materiału. Numer ostatni wydano w październiku 1943 r. Nakład wahał się w granicach 200—400 egzemplarzy. Redaktorem naczelnym był Stefan Kłaczyński „Jarosław”. Nasłuch radiowy dla „Żołnierza Wolności” prowadziła Helena Domańska-Krakowska „Halina” w łazience swojego mieszkania w Kielcach przy ulicy Równej 9. Wiadomości z terenu dla redakcji dostarczał Wiesław Jażdżyński.

Egzemplarzy pisma nie odnaleziono.

Relacja autoryzowana Felicjana Zaremby w posiadaniu autora; Relacja autoryzowana Heleny Domańskiej-Krakowskiej w posiadaniu autorki; Relacja autoryzowana Jadwigi Rzychowskiej w posiadaniu autorki.

„ŻOŁNIERZ W POLU”

Pismo Armii Krajowej. Powielane w Ostrowcu Świętokrzyskim. Format 20,3×14,2 cm. Objętość 6 do 16 stron. Ukazywało się w latach 1944—1945 jako dziennik. W swej treści zawierało materiał programowy z taktyki, przeznaczony dla szkolenia żołnierzy w oddziałach partyzanckich. Zamieszczano także szereg ilustracji o tematyce wojskowej.

Zachowane egzemplarze — 1944: 2, 3, 4, 5, 6; 1945: 1.

MR-O — 1944: 2, 3, 4, 5, 6; 1945: 1.

MR-O, syg. Dz. IV/120/121, „Żołnierz w Polu”; MR-O, b. nr. inw., *Relacja Stanisława Jeżowskiego zarejestrowana na taśmie magnetofonowej.*

S K R Ó T Y

AMK — Archiwum Miasta Krakowa i Województwa Krakowskiego

AMSW — Archiwum Ministerstwa Spraw Wewnętrznych

BJ — Biblioteka Jagiellońska

BN — Biblioteka Narodowa

BUW — Biblioteka Uniwersytetu Warszawskiego

CA KC PZPR — Centralne Archiwum Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej

CAW — Centralne Archiwum Wojskowe

IH PAN — Instytut Historyczny Polskiej Akademii Nauk

KHRL — Komisja Historyczna Ruchu Ludowego

MPRR — Muzeum Polskiego Ruchu Rewolucyjnego

MR-O — Muzeum Regionalne w Ostrowcu Świętokrzyskim

MS-K — Muzeum Świętokrzyskie w Kielcach

SDP — Stowarzyszenie Dziennikarzy Polskich

WIH — Wojskowy Instytut Historyczny.

КАТАЛОГ КОНСПИРАТИВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ТЕРРИТОРИИ КЕЛЕЦКОГО ВОЕВОДСТВА В 1939—1945 Г. Г.

В каталог включены периодические издания, которые издавались на территории Келецкого воеводства различными группировками и военно-политическими организациями в период II мировой войны. Политический диапазон подпольной печати в Келецком воеводстве был исключительно широк — начиная с прессы Польской Рабочей Партии и газет левых социалистов, и кончая фашистской прессой типа Народно-Радикального Лагеря — Шанец.

Каталог включает 122 наименования конспиративных газет, сохранившихся на территории Келецкого воеводства, а также в варшавских архивах и библиотеках. В каталоге приводятся данные, касающиеся свыше десятка новых наименований, не включённых в предыдущие каталоги. Внесён ряд поправок в библиографические сведения об изученных экземплярах благодаря розыскам, проведённым в архивах, библиотеках, частных собраниях и в региональных музеях Келецкого воеводства.

Каждая позиция каталога состоит из 4-х основных частей: 1 — библиографическая справка, 2 — список сохранившихся экземпляров, 3 — список изданий, находящихся в публичных и частных собраниях, 4 — источник, на основании которого проведена опись. Библиографические справки, значительно расширенные, состоят из 16 элементов: заглавие, подзаголовок, эмблема и девиз, находящиеся в виньетке издания, издатель и место издания, формат и техника печати, периодичность издания, тираж, количество выпущенных номеров, главный редактор и другие данные, касающиеся состава редакции.

Перечисленные элементы библиографической справки приведены в каталоге нерегулярно, в зависимости от информации, находящихся в издании.

A CATALOGUE OF UNDERGROUND PRESS OF THE KIELCE PROVINCE IN THE YEARS 1939—1945

The catalogue of the underground press of the Kielce region embraces papers published in the Kielce region by various political groupings and military-political organisations during the second world war. The political spectrum of the underground press published in the region was very broad: from the press of the Polish Workers' Party and of the socialist left-wing to the near fascist press of the type published by the Radical National Camp — Szaniec.

The catalogue presents 122 titles of underground papers preserved in the region and in the archives and libraries of Warsaw. Data concerning over a dozen new titles not enclosed in the existing catalogues has been presented in the catalogue. A number of corrections have been introduced to the bibliography of the elaborated items. More information is given about the preserved copies as a result of an inspection of the archives, libraries, private collections and regional museums of the region.

Each catalogue item consists of four basic parts: 1 — bibliographic note, 2 — list of copies preserved, 3 — list of papers in public and private collections, 4 — sources on which the information was based. The bibliographic note has been considerably extended and contains 16 following elements: title, subtitle, emblem and slogan used in headpiece, publisher and place of publishing, format and technique of prin-

ting, duration of publishing circulation, number of issues published, editor-in-chief and data about editing group.

These elements of the bibliographical note appear in the catalogue in an heterogeneous way depending on the amount of information collected about the paper in question.